

JAARVERSLAG 1997

RAPPORT

JAARVERSLAG 1997 ABP

INHOUD

HET THEMA: EEN LEIDRAAD VOOR DE TOEKOMST 2

DE KERN 4

VOORWOORD 8

BESTUURSVERSLAG 12

DIRECTIEVERSLAG 24

PERSONALIA 42

AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN 44

HET THEMA:

EEN LEIDRAAD VOOR DE TOEKOMST

Vanaf 1922 tot 1996 was het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds uitvoerder van de wettelijke pensioenregelingen voor de overheids- en onderwijssector. Het fonds was een gebouw, met een welomschreven functie, rustend op een stevig fundament. Maar toen het klimaat veranderde en het aangeharkte landschap verdween, voldeed het gebouw niet meer. De organisatie ging scheep, de trossen werden losgegooid.

Sinds de privatisering in 1996 is ABP als een mammoettanker in volle zee. Een schip dat behoedzaam, maar ook snel moet kunnen manoeuvreren. Tot 2001 heeft het de tijd zich van een professionele bureaucratie om te vormen tot een markt- en klantgerichte organisatie. Tot dan toe beschikt het nog over een plechtanker in de vorm van verplichte deelneming van de overheids- en onderwijssectoren aan ABP. Maar ook dat anker zal na 2001 verdwenen zijn.

De beeldspraak is niet origineel, maar misschien wel doeltreffend. In ieder geval wil ze duidelijk maken waarom we in dit jaarverslag niet alleen terugblikken, maar ook vooruitkijken. Het jaar 2001 wordt voor ons het jaar van de waarheid. Als dan de wet betreffende verplichte deelneming in een Bedrijfspensioenfonds (BPF) ook gaat gelden voor ABP, zijn er veel ruimere mogelijkheden voor partijen om zich los te maken.

Als we onze huidige klanten ook na 2001 willen behouden, zullen we **minimaal** marktconform moeten opereren met ons productenpakket en onze service, kosten, tarieven en beleggingsopbrengsten. Maar we willen natuurlijk meer dan dat. We streven ernaar onze klanten zo goed van dienst te zijn, dat ze straks geen enkele behoefte hebben om bij ABP weg te gaan. En voor andere partijen willen we zo aantrekkelijk zijn, dat ze graag aan boord komen.

Zeker beschikken we over goede papieren, maar er is nog veel te doen. Over de hele breedte van de Nederlandse samenleving staat de toekomst van de pensioenen volop ter discussie, en in samenhang daarmee alle arbeidgerelateerde sociale verzekeringen en voorzieningen voor de collectieve en private sector. De wens om uiteindelijk een 'totaalproduct' op het terrein van **employee benefits** te kunnen aanbieden, leidt tot de ene strategische alliantie na de andere.

Midden in dit krachtenveld staan de sociale partners verenigd in de Raad voor het Overheids- personeelsbeleid (ROP), die naar verwachting medio 1999 tot een beslissing zal komen over de toekomst van ABP. Meerdere scenario's zijn daarvoor denkbaar. Daarom is er een agenda opgesteld met een exacte beschrijving van de stappen die tot aan die beslissing gezet moeten worden. Een leidraad voor de toekomst.

Zowel het Bestuur en de Directieraad als de bedrijfsonderdelen van ABP zullen in deze periode al hun kennis en kunde beschikbaar stellen om de sociale partners te helpen bij het maken van keuzes die de continuïteit van de pensioenregelingen garanderen en een gezond toekomstperspectief bieden. De robuustheid van onze organisatie en de inzet van alle ABP'ers staan borg voor een behouden vaart!

DE KERN

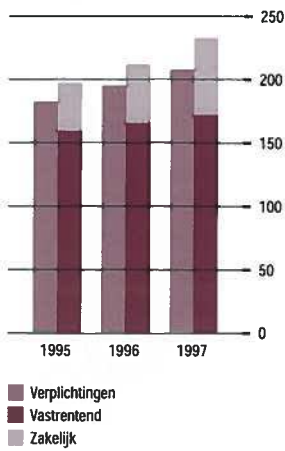
- Snelle ontwikkelingen bepalen het beeld van 1997 zo sterk dat eigenlijk alle activiteiten van ABP in dit teken staan. De nieuwe strategie heeft inmiddels gestalte gekregen. Hoewel er nog veel moet gebeuren om deze waar te maken, heeft elke eenheid van onze organisatie bij de uitvoering in 1997 de uitdagingen enthousiast opgepakt en flinke vooruitgang geboekt.
Van groot belang is dat de structuur van de pensioenvoorziening voor overheid en onderwijs vanaf 2001 op de agenda van sociale partners staat. ABP werkt met raad en daad mee aan de voorbereiding van de besluiten die hierover in 1999 zullen worden genomen.
- ABP Pensioenen heeft in opdracht van de sociale partners de FPU geïntroduceerd, de regeling voor vervroegd pensioen. Hiermee hebben ABP Pensioenen en het IT-bedrijf aangetoond dergelijke ingewikkelde opgaven aan te kunnen. ABP Pensioenen werkt aan meer vernieuwingen. Deze houden verband met de wensen van de deelnemers naar maatwerk en de toenemende vraag naar doeltreffende communicatie hierover. Deze trend zal zich nog jarenlang voortzetten.
- Bij ABP Vermogensbeheer hebben zich in het verslagjaar ook vele ontwikkelingen voorgedaan: flinke vooruitgang bij het opzetten van een optimale portefeuille, aanpassen en uitbouwen van de organisatie voor een optimaal beleggingsresultaat, een code zorgvuldig beleggingsbeleid, een voortrekkersrol in de pensioenwereld bij corporate governance, de komst van de euro en verdergaande internationalisering. Er is een goed beleggingsrendement behaald. De portefeuille van ABP omvat op dit moment nog minder zakelijke waarden dan die van andere Nederlandse pensioenfondsen. Juist deze categorie, met name aandelen, heeft het in 1997 uitstekend gedaan. Bij aandelen zelf en vooral onroerend goed overtreft ABP Vermogensbeheer het landelijk gemiddelde van de pensioenfondsen.
- ABP Externe Administraties heeft in het verslagjaar met de uitvoering van de FUR (Flexibele Uittredings Regeling) voor Energie- en Nutsbedrijven een grote opdracht binnengehaald.
- ABP Verzekeringsgroep NV heeft in het eerste volle jaar van haar bestaan geleidelijk vaste voet weten te krijgen. Hiermee is een stap gezet op weg naar een samenhangend gedifferentieerd employee benefits productenpakket dat nieuwe mogelijkheden schept voor alle deelnemers.
- De strategische alliantie tussen de Stichting Pensioenfonds ABP en de USZO Groep BV is verder verstevigd en zal uiteindelijk leiden tot integratie door middel van een fusie.
- De verplichtingen opgebouwde rechten tot en met 31 december 1997 - f 206,2 miljard - worden volledig gedekt door het beschikbare vermogen - f 230,3 miljard - . Het jaar 1997 is afgesloten met marge van f 24,1 miljard. Het positief fondsresultaat over 1997 bedraagt f 9,9 miljard. De dekkingsgraad voor OP/NP/FPU bedroeg ultimo 1997 112,0%.

KERNCIJFERS

	1997	1996	1995
FINANCIËLE GEGEVENS (IN f MILJOEN)			
verplichtingen	206.220	193.283	179.359
ouderdoms- en nabestaandenpensioenen (opgebouwd recht)	200.342	188.633	175.859
bovenwettelijke invaliditeitspensioenen (IP+)	5.107	4.650	3.500
flexibel pensioen en uittreden (FPU)	771	-	-
beschikbaar vermogen	230.271	208.928	194.946
vastrentende waarden	170.442	163.202	158.044
zakelijke waarden	60.539	47.513	37.546
netto vlottend actief	- 710	- 1.787	- 644
marge	24.051	15.645	15.587
PERCENTAGES			
dekkingsgraad ouderdoms-, nabestaandenpensioenen en FPU*	112,0	108,3	108,9
premies			
ouderdom en nabestaanden (inclusief reparatie ANW-hiaat)	12,60	11,60	11,78
bovenwettelijke invaliditeit, hoog	2,00	1,85	1,77
bovenwettelijke invaliditeit, laag	1,75	1,60	1,52
contractloonontwikkeling (komt overeen met pensioenindexatie)	2,08	1,46	0,50
RENDEMENTEN (IN %)			
totaal rendement beleggingen (= direct + indirect)	11,9	11,8	16,4
vastrentend	6,7	8,5	16,9
aandelen	37,1	28,5	16,1
onroerend goed	17,1	15,8	8,4
fondsrendement (= direct + overloop buffer)	12,5	10,8	7,9
waarvan overloop buffer	4,6	3,1	-
PERSONEN (AANTALLEN ULTIMO)			
in actieve dienst	888.000	887.000	880.000
vutters	35.000	41.000	41.000
wachtgelders	63.000	62.000	67.000
slapers	605.000	610.000	597.000
gepensioneerden	539.200	522.000	503.000
van wie met ouderdomspensioen	270.000	264.000	258.000
van wie met nabestaandenpensioen	173.000	170.000	158.000
van wie met bovenwettelijk invaliditeitspensioen	91.000	88.000	87.000
van wie met flexibel pensioen en uittreden	5.200	-	-
medewerkers in dienst bij ABP	2.566	2.342	2.286
in dienst bij deelnemingen	25	33	31

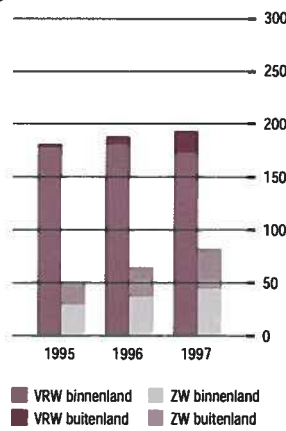
* Exclusief verplichtingen en beschikbaar vermogen voor bovenwettelijke invaliditeitspensioenen (bijvoorbeeld voor 1997 ad f 5.107 miljoen, zodat f 225.164 miljoen uitgedrukt in procenten van f 201.113 miljoen 112,0% is)

Samenstelling balans (x f miljard)

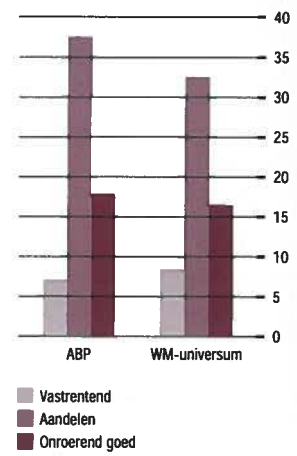
De balans is samengesteld uit verplichtingen en (belegd) vermogen. De verplichtingen zijn in afdoende mate gedekt. De vastrentende waarden zijn gewaardeerd tegen aflossingswaarde; de zakelijke waarden tegen actuele waarde na aftrek van een buffer voor het opvangen van waardefluctuaties.

Geografische spreiding beleggingen (x f miljard) tegen actuele waarde

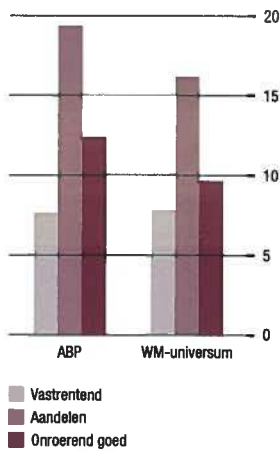
ABP streeft ernaar het belang van de beleggingen in het buitenland te verhogen. Dit zowel voor vastrentende als voor zakelijke waarden. Zoals uit de grafiek blijkt, zijn de eerste stappen hiervoor gezet.

Rendementen per asset in 1997 (in %)

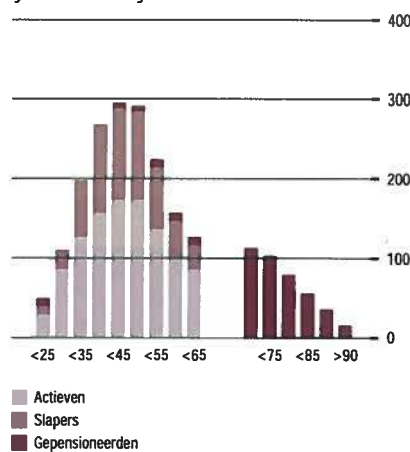
De rendementen per beleggingscategorie blijven voor vastrentende waarden iets achter bij het WM-universum (= gemiddelde Nederlandse pensioenfondsen exclusief ABP). Oorzaak: lagere beleggingen in internationale obligatiemarkten. Bij aandelen en onroerend goed scoort ABP beduidend beter dan het WM-universum.

Gemiddelde performance (in %) gemiddelde 1994 t/m 1997

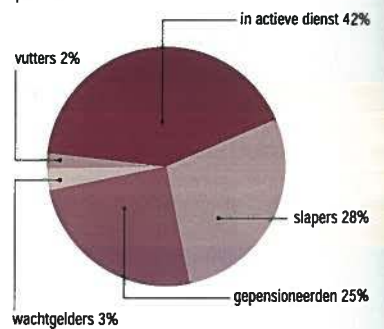
De gemiddelde rendementen 1994-1997 per categorie overtreffen voor aandelen en onroerend goed die van het WM-universum. De vergelijking met het WM-universum vindt plaats sinds 1994.

Bestandsopbouw ultimo 1997 (x 1000 personen) leeftijdsklassen van 5 jaar

De gemiddelde leeftijd van actieven en slapers ligt tussen de 40 en 50 jaar. De na-oorlogse geboortegolf gaat over 15 à 25 jaar met pensioen. De actieven betreffen personen in actieve dienst, vutters en wachtgelders.

Bestandsverdeling 1997 (in %) personen

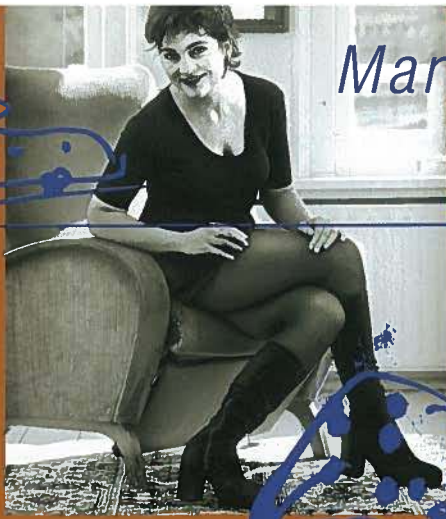

Het bestand bevat ruim twee miljoen deelnemers.

Marly Hendricks:

Kunst- of bibliotheekacademie? Vaste baan of freelancen?

VOORWOORD

DE DINGEN BIJ HUN NAAM NOEMEN

De dingen bij hun naam noemen...

ABP wil de preferente leverancier zijn van werknemers en werkgevers binnen de overheid en het onderwijs: één samenhangend employee benefits pakket.

ABP wil betaalbare kwaliteit leveren, toegankelijk blijven voor iedereen, hoge service bieden, hoge opbrengsten genereren en scherp letten op de uitvoeringskosten van het ABP apparaat.

ABP was, is en blijft professioneel, gedegen, betrouwbaar, betrokken, eerlijk. ZEKER. Wij zijn een organisatie zonder winstoogmerk.

De dingen bij hun naam noemen...

De energie waarmee de ABP'ers zich op de nieuwe uitdagingen hebben gestort, is imponerend. Meer nog dan vóór de privatisering in 1996, worden mensen in staat gesteld hun kennis en scherpe inzicht maximaal te benutten!

Aan ABP medewerkerschap worden hoge eisen gesteld: die van voortdurende kwaliteit, initiatief en zelfstandigheid, vernieuwingszin en creativiteit, snelheid en doortastendheid. Die van professionaliteit en zorgvuldigheid, permanente ontwikkeling en mobiliteit. Die van verantwoordelijkheid en aanspreekbaarheid, steun en samenwerking, positieve kritiek en loyaliteit. Van kostenbewustzijn en prestatiegerichtheid.

Maar ook voor het ABP leiderschap breekt een nieuwe tijd aan. Het aantal hiërarchische niveaus neemt af, de horizontale mobiliteit in professionele loopbanen 'wordt groter', leiders erkennen het belang van het voortouw nemen en zelf het goede voorbeeld geven. Vroeger komt nooit meer terug. Vroeger was niet beter of slechter. Vroeger is gewoon voorbij. Er is binnen ABP volop ruimte voor inspirerend en actief leiderschap. Er blijft hier altijd zoveel te doen.

*ierentwintig uur, per week wel te verstaan. Daarnaast is ze illustrator. Vierentwintig uur per dag eigenlijk. Geen zekere inkomsten, geen
'tkering bij ziekte, geen pensioen. 'En denk aan je pensioen!', roepen anderen.*

de dingen bij hun naam noemen...

De eenheid en de gemeenschappelijkheid van de belangen van werknemers en werkgevers heeft ABP groot en sterk gemaakt. De kracht die in ruim 75 jaar is opgebouwd, biedt ons thans en in de toekomst vele mogelijkheden.

Eenzijds zijn we hierdoor in staat met zorg die investeringen te doen in mensen en middelen, die nodig zijn om de beste producten te combineren met het leveren van goede dienstverlening: informatie, adviezen, voorlichting, begeleiding.

Anderzijds stellen de omvang van het aan ABP toevertrouwde vermogen en de professionaliteit van ABP Vermogensbeheer ons in staat zekere en relatief hoge beleggingsopbrengsten te behalen in alle daartoe geschikte markten verspreid over de wereld.

de dingen bij hun naam noemen...

In ons jaarverslag over 1997 zullen we de dingen bij hun naam noemen. Onze trots tonen over bereikte mijlpalen - het absolute hoogtepunt in 1997 was zonder twijfel de succesvolle introductie van de regeling Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU) - maar tegelijk ook onze doelstellingen tot verbeteringen onverbloemd laten zien. Deze liggen in belangrijke mate in het vlak van informatietechnologie; systemen die toegevoegde waarde moeten hebben voor de realisering van onze doelstellingen.

enkele afsluitende persoonlijke noten...

Ruim één jaar na de privatisering van ABP weet ik mij gesterkt door de veerkracht, de kwaliteiten en de dynamiek van ABP.

Ik wil iedereen dankzeggen voor de inspanningen die zij telkens weer leveren gedurende deze eerste jaren na onze privatisering.

Dat mensen de doorslag geven, wordt hier dag in dag uit in de praktijk bewezen.

drs. John W.E. Neervens,
voorzitter Directieraad ABP

ANNEVELD

Jan Anneveld (bestuurslid, overleden op 24 februari 1998)

Voor zijn bond CFO (voor Overheid, Zorgsector en Verzelfstandigde Overheidsinstellingen) en de overkoepelende Christelijke Centrale van Overheids- en Onderwijspersoneel (CCOOP) was Jan Anneveld vanaf 1970 met hart en ziel betrokken bij pensioenen. 'In pensioenen en sociale zekerheid gaat ontzettend veel geld om, ze maken een fors deel van de loonkosten uit. Bij CAO-onderhandelingen heb ik vroeg geleerd dat de betaalbaarheid van pensioenen heel belangrijk is. Je moet je dus voortdurend afvragen wat er gebeurt als het niet goed met de economie gaat. We zijn er tegenwoordig van doordrongen dat de AOW-premie nog maar in beperkte mate mag stijgen, daarboven zul je het uit algemene middelen moeten halen', aldus Jan Anneveld in een interview vlak voor zijn overlijden.

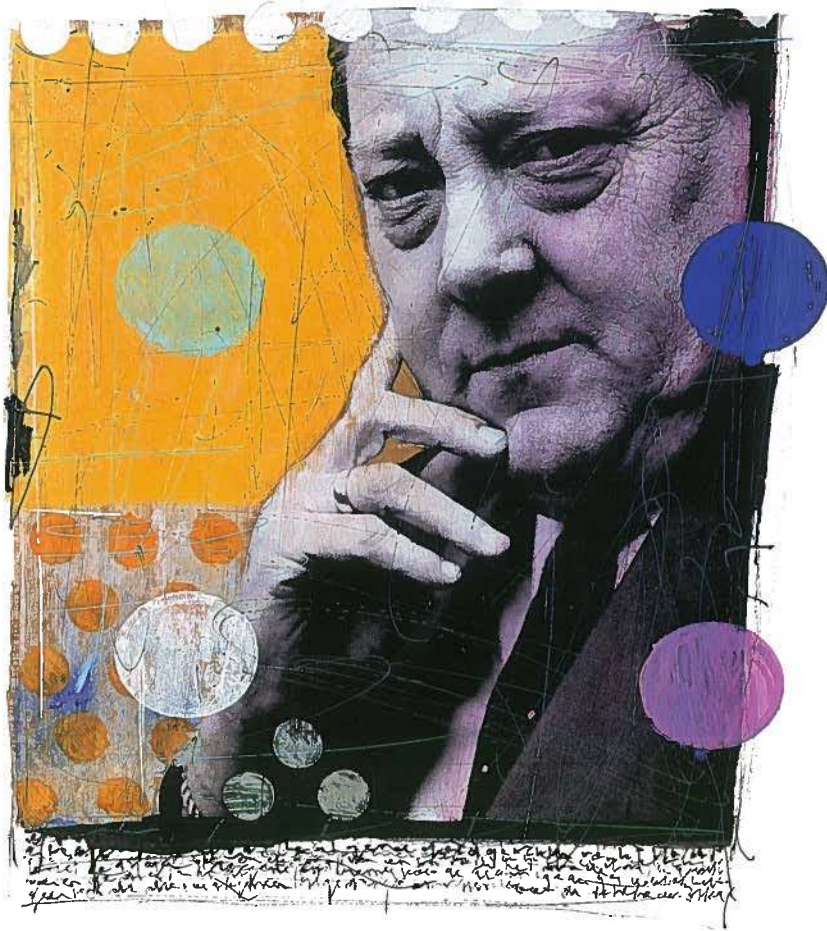
In 1981 trad Jan Anneveld toe tot het Bestuur van ABP waar hij een lange reeks van ontwikkelingen en diepgaande veranderingen van dichtbij meemaakte. Hij was er zeker niet gerust op dat alles goed blijft gaan. 'Pensioenen vormen een mondiaal probleem. Bij forse loonsverhogingen komen ze onder druk te staan. We hebben nu eenmaal een eindloonsysteem. In Nederland zitten we, dankzij ons kapitaaldekkingssysteem, op een vlot dat nog zal blijven drijven als de rest al verdrongen is. Maar, als je uitgaat van een welvaartvast pensioen, en dat willen we toch met zijn allen, zitten ook wij allerm minst veilig. Ik zit hier als bestuurslid met de plicht een doelstelling uit te voeren. Die luidt dat elke deelnemer op een goed pensioen moet kunnen rekenen. Bij de privatisering hebben we alle kansen gekregen om solide en op een moderne manier te beleggen waarmee we de opbrengsten omhoog kunnen brengen. Net zo belangrijk is dat we het beleggingsbeleid kunnen afstemmen op de lange termijn behoeften in plaats van die op de korte termijn. De portefeuille wordt voortvarend aangepast en ik mag met tevredenheid

constateren dat we in 1997 wéér een stap vooruit hebben gezet. Maar, we zijn er nog niet want niet alleen beleggingsopbrengsten kunnen pensioenen betaalbaar houden.

Van doorslaggevend belang is de discussie over de toekomst van pensioenen bij overheid en onderwijs. In het jaar 2001 moet een merkwaardige keuze worden gemaakt. De centrales van overheids-personeel willen dan één goede regeling verzorgd door één prima uitvoerder tegen één aantrekkelijke premie. Binnen die regeling willen wij een zekere mate van flexibilisering toestaan en ABP is daar volop mee bezig. Het feit dat de FPU een succes is geworden, is daarvan een bewijs. De optie om overheid en onderwijs in sectoren op te delen met eigen varianten van de regeling is de tweede mogelijkheid. Werkgevers willen veel meer flexibiliseren, teveel vinden wij. Wij willen ook geen beschikbaar premiesysteem waarbij de sectoren die meer premie kunnen opbrengen, zich een betere pensioenregeling dan de rest kunnen veroorloven. Immers, als het straks voor één groep voordelig lijkt om weg te gaan, betekent dit dat de andere meer moeten gaan betalen. Waar blijft dan de solidariteit, de basis van de collectieve regeling?

Ik ben reuze benieuwd hoe de discussie over de toekomst tussen de sociale partners afloopt. Vast staat dat we ons uiterste best moeten blijven doen in het belang van onze deelnemers. Wat ABP kan doen om de situatie te verbeteren? Vertrouwen uitstralen, zo efficiënt mogelijk werken en consequenties van toekomstige pensioenmodellen objectief aangeven. We moeten vooral boven tafel krijgen hoe je flexibiliteit definieert. Niet schromen om de knelpunten ervan onder de aandacht te brengen. Vooral ook op een heldere manier. Dat is tot nu toe veel te vaag gebleven.'

JAN

Marly Hendricks: 'Ik moet heel eerlijk zeggen dat ik me daar absoluut niet mee bezig houd.

Hoewel ik me realiseer dat als ik helemaal ga freelancen, ik nergens meer voor verzekerd ben.

Dan zou ik dus mijn prijs moeten verhogen, en op een of andere manier zelf iets regelen.

BESTUURSVERSLAG

ALGEMEEN

DE JAREN VAN DE BELANGRIJKE KEUZES

In ons vorige jaarverslag zeiden wij het al: dit zijn de jaren waarin regering en sociale partners op het vlak van pensioenen en sociale zekerheid belangrijke keuzes maken. Maar duidelijk is inmiddels ook, dat door de sociale partners in het jaar 1999 gekozen zal worden voor de toekomst van ABP vanaf 2001.

WISSELINGEN IN HET BESTUUR

In het verslagjaar is de voorzitter drs. J. Kleiterp teruggetreden. Hij heeft het Bestuur geleid tijdens de belangrijke overgang van ABP van een overheidgelieerd pensioenfonds naar een zelfstandig bedrijfs-pensioenfonds. Prof. dr. B. de Vries volgde de heer Kleiterp op.

Ook hebben wij op 31 december 1997 afscheid genomen van ons bestuurslid drs. X. den Uyl. Hij heeft een vooraanstaande rol gespeeld in het meerjarige transformatieproces van ABP. De opgevacanteerde plaats is opgevuld door mw. P.M. Altenburg.

OVERLIJDEN E.J. ANNEVELD

Bij de voorbereiding van dit jaarverslag bereikte ons het schokkende bericht van het plotseling overlijden van ons bestuurslid E.J. Anneveld. Wij prijzen ons gelukkig dat hij in de vele jaren dat hij betrokken was bij ABP een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de visie, missie en strategie van ABP. Hij heeft mede onze positie als bedrijfstakpensioenfonds bepaald. Op pagina 10 van dit jaarverslag komen de betrokkenheid van de heer Anneveld bij de pensioenen en sociale zekerheid en met name zijn opvattingen over solidariteit en collectiviteit nog eens expliciet tot uitdrukking in een interview dat hij ten behoeve van dit jaarverslag enkele weken voor zijn overlijden gaf.

PENSIOENCONVENANT

CONVENANT INZAKE DE ARBEIDSPENSIOENEN

Op dinsdag 9 december 1997 ondertekenden de sociale partners in de Stichting van de Arbeid en het Kabinet een convenant inzake de arbeidspensioenen in Nederland. Hierin zijn de toekomstlijnen tot na 2001 uitgezet voor aanvullende pensioenregelingen die modern, betaalbaar en toegankelijk zijn.

Wij stellen met genoegen vast dat het Kabinet vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid voor de wettelijke oudedagsvoorziening - de eerste pijler van het pensioengebouw - een beleid voert dat gericht is op het

Maar Ruud bouwt natuurlijk ook een goed pensioen op. En we hebben een prachtig huis, dat tegen die tijd vrij van hypotheek is. Maar vooral: ik heb een vak dat ik tot mijn dood kan blijven uitoefenen. Ik heb helemaal geen pensioen nodig!

behoud op lange termijn van een volwaardig AOW-basispensioen. Een overheidsbeleid gericht op het stimuleren van de arbeidsparticipatie draagt hiertoe bij.

Het pensioenconvenant laat nadrukkelijk een koppeling zien van een aantal belangrijke aandachtsgebieden: die van modernisering, kostenbeheersing, flexibilisering, ruimte voor maatwerk, vormgeving nabestaandenpensioen, uitruilmogelijkheden ouderdoms- en nabestaandenpensioen en last but not least, het ambitieniveau van de regeling.

In het convenant onderschrijft het Kabinet het primaat van de sociale partners waar het gaat om het ontwikkelen en vaststellen van aanvullende pensioenregelingen, een opvatting die ook nog eens bevestigd is in het standpunt van de Nederlandse regering betreffende het zogenaamde EU-Groenboek inzake aanvullende pensioenen.

Wij zijn blij met deze erkenning van de eigen verantwoordelijkheid van sociale partners en met het feit dat ook de sociale partners in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid (ROP) het pensioenconvenant steunen. Met een minimum aan vrijblijvendheid is in het convenant grote nadruk gelegd op het halen van de doelstelling van kostenbeheersing, hand in hand met een modernisering van de aanvullende pensioenregeling.

Zeker is, dat dit voor ABP uitgangspunt is bij de vormgeving van een markt- en klantgerichte organisatie, bij een geïntegreerde productontwikkeling en bij de inrichting van kostenmanagement.

HANDHAVING VERPLICHTSTELLING VAN DE BEDRIJFSPENSIENFONDSEN

Wij zijn verheugd met het voornemen van het Kabinet de regels met betrekking tot de verplichtstelling tot deelname in een collectieve regeling binnen een bedrijfs(tak)pensioenfonds volledig te handhaven (de wet betreffende verplichte deelneming in een Bedrijfspensioenfonds) zij het met verruiming van de dispensatiemogelijkheden.

Immers, door verplichtstelling blijft solidariteit behouden: één doorsneepremie en toegankelijkheid voor iedereen, ongeacht leeftijd, burgerlijke staat en gezondheid.

Verplichtstelling versterkt het duurzame economische draagvlak en daarmee de continuïteit van het pensioenfonds. Hiermee zijn de voorwaarden gecreëerd voor een krachtig lange termijn beleggingsbeleid, voor een hoger rendement op het belegde vermogen en voor een op lange termijn zo laag mogelijke pensioenpremie.

Dat er binnen een goed functionerende marktorde onder duidelijke voorwaarden tevens sprake is van ruimte voor dispensatie, ervaren wij als een volstrekt normale en gezonde druk om marktconform - of beter - te blijven presteren. Om die reden juichen wij het voornemen tot aanpassing van de verplichtstellingsrichtlijn van harte toe.

TAAKAFBAKENING PENSIOENFONDSEN EN VERZEKERAARS

AANLEIDING EN AANLOOP

In het Besluit Pensioentoezegging van december 1996, dat samen met een wijziging van de Pensioen- en Spaarfondsenwet in februari 1997 in werking is getreden, heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid nadere invulling gegeven aan het begrip 'toezegging omtrent pensioen'. In oktober 1997 heeft de staatssecretaris evenwel laten weten dat de wijze waarop pensioenfondsen inspelen op die nadere invulling naar zijn mening niet overeenkomt met de bedoeling van genoemd besluit.

Aan het einde van het verslagjaar hebben wij kennis kunnen nemen van de eerste gedachtenlijnen van de staatssecretaris, als basis voor een wetsvoorstel waarmee structureel invulling moet worden gegeven aan het begrip 'pensioentoezegging' en daarmee aan de afbakening tussen pensioenfondsen en verzekeraars.

Wij zijn met de Stichting van de Arbeid (STAR) in haar brief van 25 februari 1998 van mening dat de staatssecretaris met de thans voorliggende ideeën omtrent terreinafbakening tussen pensioenfondsen en verzekeraars - anders dan in het pensioenconvenant bedoeld - wel degelijk ook in de inhoud van de pensioenregelingen treedt. Hiermee wordt ten onrechte inbreuk gemaakt op de eigen verantwoordelijkheid en de autonomie van sociale partners ten aanzien van het arbeidsvoorwaardenoverleg.

Wij onderschrijven de noodzaak van een heldere taakafbakening tussen pensioenfondsen en verzekeraars. Dit hoeft evenwel niet te betekenen dat alle producten die inspelen op de maatschappelijke wensen van flexibilisering en uitruilmogelijkheden, maar niet in hun volle omvang de kenmerken van collectiviteit en de daarmee verbonden solidariteit dragen, niet door een pensioenfonds zouden mogen worden gevoerd. Invoering van deze gedachtenlijnen betekent dat in een aantal situaties zelfs minder mogelijk zal zijn dan vóór de expliciatie van het begrip pensioentoezegging. Individuele keuzemogelijkheden zijn in feite niet meer mogelijk als het vereiste van doorsneepremie wordt ingevoerd.

Naar aanleiding van het rapport van de Commissie Witteveen is wetgeving in voorbereiding om de fiscale facilitering van pensioenen met het oog op flexibilisering en individualisering te verruimen. Indien de voorstellen van de staatssecretaris leiden tot een strikte afbakening, in die zin dat individuele producten niet door een pensioenfonds mogen worden gevoerd, dan heeft die fiscale verruiming voor pensioenfondsen hoegenaamd geen betekenis.

Evenals de STAR is het Bestuur de mening toegedaan dat er onvoldoende redenen zijn om de maximale duur van de vrijwillige voortzetting bij wet te stellen op twee jaren. In sommige gevallen zal dit een

*Werkelijk
in kaart te zetten*

'Als je over je pensioen na gaat denken, word je ineens geconfronteerd met ontzettend veel mogelijkheden.

acceptabel maximum zijn, maar in andere gevallen kunnen partijen betrokken bij de regeling gegronde redenen hebben om een langere duur van de vrijwillige voortzetting overeen te komen.

Het Bestuur onderschrijft ook de opvatting van de STAR en van de Pensioenkamer in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid, dat de wetgeving over de taakafbakening er niet toe mag leiden dat een pensioenfonds niet meer pensioenregelingen met afzonderlijke vermogens zou mogen uitvoeren. In de visie van de ROP en het Bestuur dient bij het bepalen van het antwoord op de vraag of er sprake kan zijn van een pensioenfonds dat meerdere pensioenregelingen uitvoert, dan wel van een administratie- en beheerskantoor, bezien te worden of er een pensioentoezegging van de werkgever is.

Indien in een bedrijfstak of onderneming meerdere pensioenregelingen gelden, of indien er voor delen van de bedrijfstak dan wel onderneming aparte regelingen gelden, zou er geen bezwaar mogen bestaan dat deze bij één pensioenfonds worden ondergebracht, ook al zou er sprake zijn van aparte financiële posities.

Derhalve zou het onderscheidend criterium gelegen moeten zijn in de vraag of de verschillende regelingen passen in het kader van de pensioentoezegging van de werkgever binnen de reikwijdte van de bedrijfstak dan wel onderneming. Het criterium zou niet mogen zijn een ongedeelde (of fictief toegerekend) vermogen.

Het ABP Bestuur kiest onverkort voor de positionering van ABP als pensioenfonds. Daarvoor staan centraal: het coöperatieve karakter, de solidariteitsgedachte, de flexibiliteitsgedachte, een duurzame verplichtstelling en het principe van 'not for profit'.

Voor onze toekomst staat vast dat wij onverkort willen vasthouden aan onze band met de sociale partners. Werkgevers en werknemers staan bij ABP voor en achter het loket. Wij zijn er voor de sociale partners en hun achterbannen. ABP is in de 75 jaar van zijn bestaan in positieve zin doordrenkt van en vergroeid met de gedeelde waarden en normen van onze sociale partners.

VISIE

Wij zien:

- maatschappelijke, politieke, demografische, sociaal-culturele en economische ontwikkelingen die tegelijkertijd - en deels elkaar versterkend - in dezelfde richting wijzen: naar meer differentiatie en meer 'nieuwe combinaties' van pensioen-, verzekerings-, spaar- en zorgproducten;
 - een toenemende dynamiek in gezins- en inkomenssituaties die leidt tot een grotere behoefte aan maatwerk in zowel basis- als aanvullende voorzieningen;
 - een snel veranderende arbeidsmarkt met nieuwe arbeidsvormen, meer baanwisselingen en flexibelere arbeidsrelaties;
 - een verschuiving in financiële verantwoordelijkheid van overheid naar sociale partners en van sociale partners deels naar individuen. Gevolg: de wens van het heroverwegen van primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaardenpakketten en de wens van meer keuzemogelijkheden;
 - een voortschrijdende individualisering die de mate van 'solidariteit' lijkt te begrenzen.
-

Wat moet je kiezen? Onafhankelijk advies krijgen is moeilijk. Moet ik me laten opdrijven door al die informatie? Het lijkt

OVERIGE ONTWIKKELINGEN OP PENSIOENGEBIED

`WITTEVEEN`

Het wetsvoorstel met fiscale maatregelen voor de flexibilisering en individualisering van pensioenregelingen is op 3 december 1997 voor advies voorgelegd aan de Raad van State. Het voorstel bevat de neerslag van de aanbevelingen van de werkgroep `Fiscale behandeling pensioenen` (Commissie Witteveen). Het desbetreffende rapport is reeds op 1 september 1995 openbaar gemaakt. De Staatssecretaris van Financiën heeft bij die gelegenheid te kennen gegeven dat het rapport richtsnoer zou zijn, zowel voor regelgeving als voor de fiscale praktijk op pensioengebied. Het formuleren van een wetsvoorstel heeft niettemin ruimschoots twee jaren gevergd. De onduidelijkheid over de fiscale aspecten van pensioen, die van deze gang van zaken het gevolg is, was niet bevorderlijk voor de ontwikkeling van flexibele en geïndividualiseerde pensioenproducten.

BELASTINGEN IN DE 21STE EEUW

De verkenning van het Ministerie van Financiën over het belastingstelsel in de volgende eeuw introduceert voor wat betreft de oudedagsvoorzieningen het begrip `oudedagsparaplu`. Hiermee wordt bedoeld één plafond ten behoeve van de fiscale begeleiding van alle mogelijke oudedagsvoorzieningen: zoals collectieve pensioenen, lijfrenteverzekeringen, eigen spaarvoorzieningen, de fiscale oudedagsreserve (FOR) van ondernemers. Dat plafond zou kunnen worden bepaald door het regime uit de voorstellen van de werkgroep Fiscale behandeling pensioenen. Tegen de introductie van het hier bedoelde systeem bestaan geen principiële bezwaren. Bijzondere aandacht zal echter moeten worden geschonken aan de uitvoeringsaspecten. De berekening van de onder de `oudedagsparaplu` nog beschikbare ruimte zal voor belanghebbenden geen sinecure zijn. In dit verband wordt gewezen op de thans allerminst eenvoudige berekeningen ter bepaling van de tweede en de derde tranche in het kader van de lijfrenteaftrek.

NABESTAANDENPENSIOEN EN UITRUIL NABESTAANDENPENSIOEN IN OUDERDOMSPENSIOEN

Het in het jaarverslag over 1996 gememoreerde onderzoek van de sociale partners in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid over de toekomst van het aanvullende nabestaandenpensioen is nog niet afgerond. Sociale partners voeren deze discussie mede in het licht van de wettelijke verplichting om uiterlijk vanaf 2000 uitruilmogelijkheden tussen nabestaandenpensioen en ouderdomspensioen te bieden. Wij gaan ervan uit dat de sociale partners deze discussie binnen afzienbare tijd afronden en daarbij vasthouden aan het behouden van de kwaliteit van de regeling voor het aanvullende nabestaandenpensioen.

In afwachting van de afronding van deze principiële discussie hebben sociale partners in de Raad voor Overheidspersoneelsbeleid beslist de tijdelijke reparatie van het ANW-hiaat te verlengen tot 1 januari 1999. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de zogenaamde `brandende huizen`-problematiek. Voor voormalige AWW'ers met een uit het oude wettelijk regime stammend inkomen, leidt de

rel of je later als miljonair door het leven moet. Misschien kan ik wel met minder volstaan.'

inkomenstoets tot reparatie in de vorm van een gehele of gedeeltelijke toeslag op de feitelijke ANW-uitkering. Dit is mede afhankelijk van de diensttijd. Deze reparatieregeling is overeengekomen voor de duur van een jaar.

In de Pensioen- en spaarfondsenwet is geregeld dat werknemers met ingang van 1 januari 2000 kunnen kiezen tussen een nabestaandenpensioen of een hoger of eerder ingaand ouderdomspensioen. De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de voorstellen voor de voorwaarden waaronder die keuze kan worden gemaakt recent aan de Tweede Kamer aangeboden. Met dit keuze-recht is een belangrijke stap gezet op weg naar meer maatwerk.

MISSIE

ABP wil, samen met alliantiepartner USZO, het huis zijn van en voor werkgevers en werknemers in overheid en onderwijs op het terrein van oudedags-, nabestaanden- en bovenwettelijke invaliditeitsvoorzieningen.

Binnen onze mogelijkheden en speelruimte willen wij alles in het werk stellen om een positie te bereiken waarbij ABP zowel beredeneerd - op grond van tot de verbeelding sprekende, feitelijke prestaties - als gevoelsmatig de voorkeur krijgt bij het

oplossen van complexe vraagstukken van inkomens- en bestaanszekerheid.

Het uiteindelijke resultaat moet zijn dat zowel opdrachtgevers als deelnemers blijven(d) kiezen voor een duurzame voortzetting van de samenwerking met ABP.

ABP wil gekend blijven als betrouwbaar, eerlijk, zorgvuldig, betrokken en professioneel. En opererend zonder winstoogmerk.

EEN LEIDRAAD VOOR DE TOEKOMST: ABP NA 1 JANUARI 2001

DE TOEKOMST VAN DE PENSIOENVOORZIENING BIJ OVERHEID EN ONDERWIJS

Op 1 januari 1996 is ABP geprivatiseerd. Het kreeg de status van bedrijfspensioenfonds onder het regime van de Pensioen- en spaarfondsenwet.

Tot 2001 geniet ABP ten aanzien van het deelnemen van de sectoren binnen overheid en onderwijs nog een bijzondere bescherming op grond van de wet Privatisering ABP.

Na deze periode valt ABP net als alle andere bedrijfspensioenfonds onder de wet betreffende verplichte deelneming in een Bedrijfspensioenfonds (BPF), die voorziet in een 'verkozen verplichtstelling'.

Sociale partners in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid hebben in 1997 het onderwerp 'de toekomst van de structuur van de pensioenvoorziening in de sector overheid en onderwijs na 1 januari 2001' op de agenda van hun overleg geplaatst. Inmiddels zijn zowel het tijdspad tot 1 januari 2001 als het plan van aanpak gereed en hebben sociale partners meerdere scenario's geïdentificeerd. ABP werkt intensief mee aan de voorbereiding van een afgewogen besluitvorming. Naar thans verwacht wordt, zal in de zomer van 1999 een besluit worden genomen.

Wij gaan ervan uit dat sociale partners in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid kiezen voor een structuur van de pensioenvoorziening bij overheid en onderwijs die de voordelen van coöperatie en

Eigenlijk zoekt de ambtelijk secretaris iets wat ze nog nergens heeft kunnen vinden.

'Een soort zorg-garantie. Dat ik nu geld betaal, zodat ik later, in mijn eigen huis, de zorg kan krijgen die ik nodig heb.

Ik moet er niet aan denken om een nummer te worden in een overvol bejaardenhuis.

Ik stel me een soort thuiszorg voor

solidariteit, gebundelde financiële kracht, schaalvoordelen en kwaliteiten van het apparaat van ABP in zich blijft verenigen. Vooral de mogelijkheid om ten aanzien van het vermogensbeheer een speler van formaat te kunnen blijven, zal in de toekomst nog meer aan gewicht winnen.

POSITIONERING

Wij kiezen voor en houden vast aan de herkenbare

positionering van bedrijfstakpensioenfondsen, ondersteund door:

- het coöperatieve karakter;
 - de solidariteitsgedachte;
 - de flexibiliteitsgedachte;
 - duurzame 'verkozen' verplichtstelling;
 - 'not for profit'.
-

STRATEGISCH BELEGGINGSBELEID

GELEIDELIJK GROEIPAD EN FINANCIËLE BUFFERS

Aan de eerder gekozen beleidslijn van geleidelijke uitbreiding van de portefeuilles zakelijke waarden wordt onverkort vastgehouden. Er is gekozen voor geleidelijkheid omdat tegelijkertijd financiële buffers moeten worden opgebouwd waarmee de hogere risico's voor neerwaartse waardefluctuaties in zakelijke waarden kunnen worden opgevangen. Dit voorkomt dat onverhoeds moet worden overgegaan tot premieverhoging in het pensioenbedrijf.

DYNAMISCHE UITBREIDINGSSTRATEGIE

Aandelen geven structureel nog steeds uitzicht op een extra rendement. In de huidige relatief onrustige marktsituatie zijn percentages aandelen hoger dan voorzien in het geleidelijke uitbreidingspad echter niet zonder meer verantwoord. Het ABP Bestuur heeft gekozen voor een conditionele extra uitbreiding van de beoogde 30% aandelen naar een maximale positie van 40% aandelen. Het neerwaartse risico van deze extra uitbreiding wordt begrensd door middel van een dynamische beleggingsstrategie waarbij snel kan worden ingespeeld op opwaartse dan wel neerwaartse koersbewegingen.

EURO EN INTERNATIONALISATIE

Een rode draad in het strategisch beleggingsplan 1998-2000 vormt de snel toenemende internationale vervlechting van financiële markten en de vorming van de Europese Monetaire Unie. De vorming van de EMU betekent dat in het beleggingsbeleid 'Nederland' als kader voor de beleggingen aan betekenis inboet. Voor het beleggingsbeleid van ABP is daarom Europa als thuismarkt benoemd. In het strategisch beleggingsbeleid voor de komende jaren hebben wij aan dit uitgangspunt verder vormgegeven.

Sinds het midden van de jaren zeventig is er sprake van een onmiskenbare ontwikkeling naar toenemende vervlechting van financiële markten over de landsgrenzen heen. Steeds nadrukkelijker is deze ontwikkeling zichtbaar. In 1997 heeft zich in de financiële wereld een aantal internationale mammoetfusies voorgedaan die dat indringend illustreren.

Beleggen is thans een 'global play' waarin ABP een krachtige positie moet kunnen innemen. Het ABP Bestuur kiest daarom uitdrukkelijk voor een beleggingsorganisatie die zich moet kunnen meten met de beste in de internationale markt.

Hoge professionaliteit en internationale aanwezigheid zijn daartoe geboden. De transformatie van ABP Beleggingen naar ABP Vermogensbeheer vormt de concretisering van deze ambitie.

In het laatste kwartaal van het verslagjaar is een blauwdruk neergelegd voor deze verdere professionaliseringsslag, die de realisatie van de ambitieuze beleggingsstrategie 2000 binnen bereik moet brengen. Deze wordt in 1998 ingevoerd.

CRITERIA VOOR ZORGVULDIG BELEGGINGSBELEID

In het verslagjaar heeft ABP een code ontwikkeld voor zorgvuldig ABP beleggingsbeleid ten behoeve van de deelnemers in het pensioenfonds (actieven, post-actieven, slapers) en ten behoeve van de samenleving waarin ABP zich beweegt. In het beleggingsproces hebben verschillende organen van ABP elk hun eigen taken en verantwoordelijkheden. Beleidsmatige en strategische beslissingen zijn daarbij voorbehouden aan het Bestuur.

Het beleggen van de beschikbare middelen vindt plaats in overeenstemming met daarvoor geldende eisen van zorgvuldigheid. Deze eisen en criteria leiden ertoe dat aan beleggingen geen toevallige of willekeurige beslissingen ten grondslag liggen. In plaats daarvan is er sprake van een beredeneerd en consistent beleggingsgedrag.

In de ABP beleggingscode zijn kwaliteitscriteria geformuleerd voor het beleggingsproces, het beleggingsplan en de uitvoering van dit plan. Daarnaast is invulling gegeven aan de component 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' binnen het ABP beleggingsbeleid.

Richting samenleving, milieu, werknemers in bedrijven waarin wordt belegd en mensenrechten wenst ABP zich op te stellen als een zorgvuldig en moreel verantwoord opererend ondernemer, zij het met een duidelijk eigen rendementsverantwoordelijkheid en -doelstelling.

Voor sociaal geïnitieerde beleggingen en doelinvesterings is geen plaats indien deze niet beantwoorden aan de door ABP geformuleerde rendementseisen.

CODE OF CONDUCT

De beleggingsactiviteiten van ABP dienen te voldoen aan de hoogste eisen van zorgvuldigheid. Om dat te bereiken is een aantal elementen van belang. Daartoe behoort ook een individuele gedragscode. Medio 1997 is de al jaren bestaande gedragscode aangescherpt en zijn bepalingen opgenomen die een effectief toezicht op de naleving vergemakkelijken. Aan deze gedragscode zijn alle daartoe aangemerkte betrokkenen formeel gebonden.

CORPORATE GOVERNANCE

In dezelfde, in oktober 1997 vastgestelde, ABP Code voor zorgvuldig beleggen is een hoofdstuk 'corporate governance' opgenomen. De draagwijdte van de rol als belegger en deelnemer in het risicodragende vermogen van tal van grote en zeer grote, veelal beursgenoteerde ondernemingen is hierin kort beschreven.

In een aparte 'corporate governance' code wordt uitgebreider stilgestaan bij de rol en de verantwoordelijkheid jegens ondernemingen waarin wordt belegd, maar ook bij de gerechtvaardigde eigen belangen en eisen van ABP zelf.

Het lange termijn aandeelhoudersbelang, dus ook dat van ABP, is naar onze mening in algemene zin gebaat bij een ondernemingsbeleid dat de gerechtvaardigde belangen van alle stakeholders op evenwichtige wijze tegen elkaar afweegt.

Vanuit de feitelijke positie van lange termijn belegger in ondernemingen verlangt ABP dat het bestuur van vennootschappen serieus aandacht besteedt aan de belangen van ABP. Daarbij staat een optimale waardeontwikkeling op lange termijn van het aandelenbezit centraal.

ABP stelt zich op het standpunt dat van een actief 'corporate governance' beleid een stimulerende werking kan uitgaan op de kwaliteit van het ondernemerschap, de slagvaardigheid van bedrijven en de concurrentiekracht en positieve dynamiek van de economie als geheel.

ABP hanteert bij zijn beleggingen in aandelen beoordelingscriteria voor de kwaliteit van de ondernemingsleiding, de gevolgde en uitgestippelde ondernemingsstrategie en de aandeelhoudersrechten. Aparte aandacht schenkt ABP aan de dimensie 'zorgvuldig ondernemerschap'. De belangen van een lange termijn belegger als ABP zijn gediend bij een duurzaam positieve waardeontwikkeling van betrokken ondernemingen. Dit stelt onder meer eisen aan het milieubeleid van een vennootschap, de kwaliteit van en de relatie en samenwerking met haar werknemers.

ABP benadrukt dat actieve bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen een vennootschap niet gezocht wordt. Een plaats in de raad van commissarissen, die de onafhankelijkheid van ABP als belegger zou kunnen aantasten, wordt niet nagestreefd of aanvaard.

In bijzondere situaties, zoals betwiste overnames, staat het lange termijn belang van ABP voorop. Het is denkbaar dat dit ABP belang botst met de wensen van andere belanghebbenden.

Samen met zeven andere bedrijfstak- en ondernemingspensioenfondsen heeft ABP de Stichting Corporate Governance Onderzoek Pensioenfondsen opgericht. Deze stichting faciliteert de deelnemende pensioenfondsen in de uitvoering van hun 'corporate governance' taak. De stichting heeft als voornaamste taak aandeelhoudersvergaderingen inhoudelijk voor te bereiden. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat deze stichting de individuele verantwoordelijkheden van ABP op het vlak van corporate governance uit handen neemt door namens ABP op te treden of zijn visie te vertolken.

ALLIANTIE ABP EN USZO

INTEGRATIE DOOR MIDDEL VAN FUSIE

Een combinatie van strategische en tactische overwegingen heeft geleid tot een verder aanhalen van de strategische alliantie tussen ABP en USZO.

Besloten is dat ABP en USZO zullen integreren door middel van een fusie zodra dit wettelijk mogelijk is. Op 1 januari 1999 wordt een groeimodel op weg naar de integratie ingevoerd. Hiermee wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke doelstellingen van ABP en USZO. Immers, de primaire doelgroep van ABP en USZO, werkgevers en werknemers binnen overheid en onderwijs, is identiek.

TOT SLOT

Dit zijn de jaren die bepalend zijn voor de toekomst van ABP.

Denkend aan en pratend over die toekomst zullen de sociale partners in de Raad voor Overheidspersoneelsbeleid zich nadrukkelijk buigen over meerdere scenario's en varianten inzake de structuur en inhoud van zowel de pensioenregeling als de uitvoeringsorganisatie. Zoals thans bekend is, zullen hierover in 1999 beslissingen worden genomen.

ABP Bestuur, ABP Directieraad en alle andere ABP geledingen zullen de kwaliteit van deze - voor de toekomst van zeer velen zo belangrijke keuzes - maximaal ondersteunen.

Dit gezegd hebbende, is het voor de herkenbaarheid van en binding met het bijzondere karakter van ABP ook in de toekomst van belang dat wordt vastgehouden aan de positionering als pensioenfonds, met voor ABP als bijzondere en onderscheidende karakteristieken: het coöperatieve karakter, de solidariteitsgedachte, de flexibiliteitsgedachte, een duurzaam verkozen verplichtstelling en het principe van 'not for profit'.

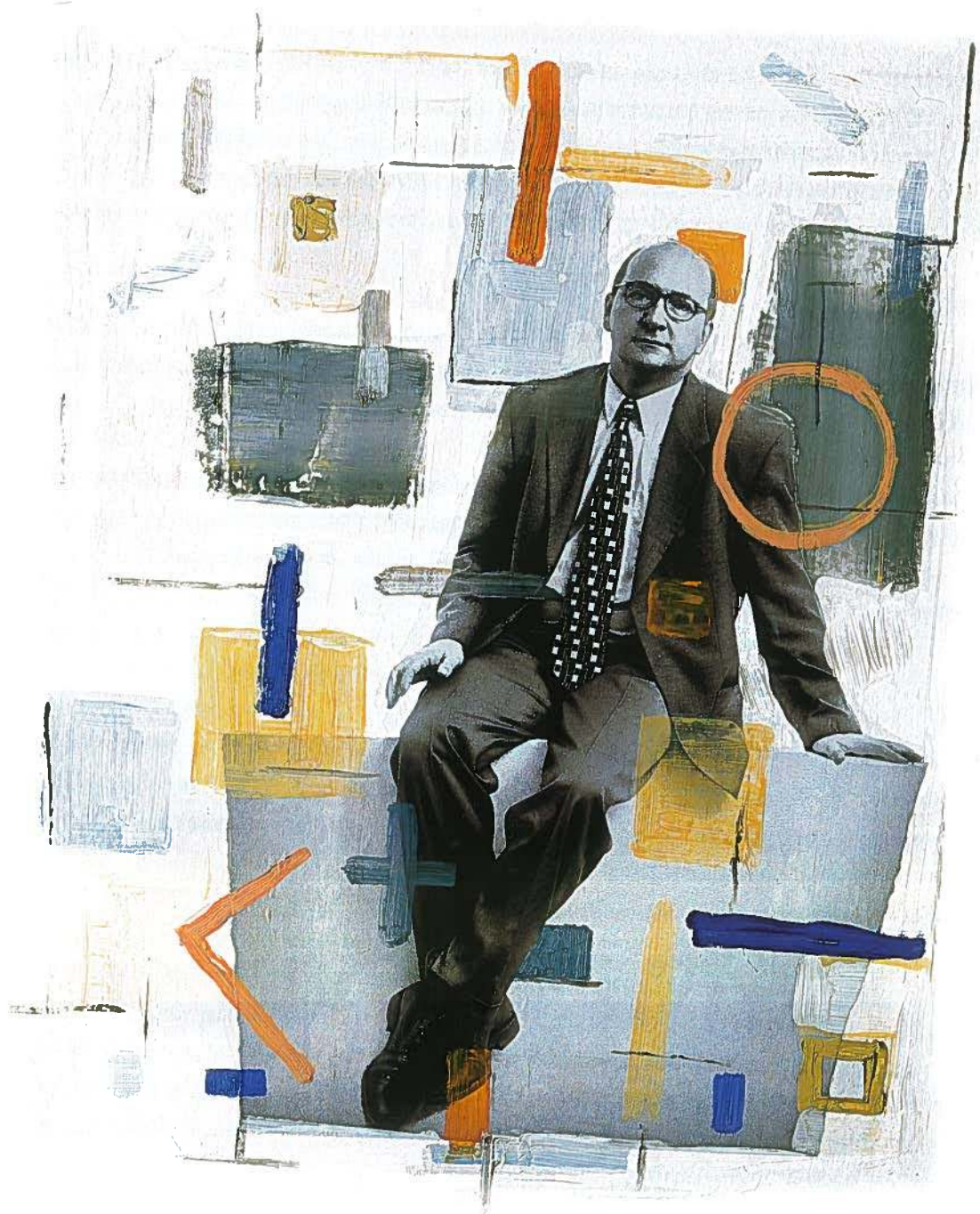
ABP stelt alles in het werk om deze positionering te waarborgen. Het Bestuur weet zich daarbij ondersteund door de waardevolle adviezen van de Raad van Advies ABP.

NAMENS HET BESTUUR

prof. dr. B. de Vries, voorzitter

P.M. Altenburg, eerste vice-voorzitter

W. Drees, secretaris

XANDERDENUYL

Xander den Uyl (bestuurslid tot en met 31 december 1997)

Tot 1 januari 1998 was Xander den Uyl bestuurslid en vice-voorzitter namens de ambtenarencentrale ACOP. 'Pensioenfondsen zijn er omdat werkgevers en werknemers vinden dat er collectieve regelingen moeten zijn. Op deze plaats vind ik dwang een goede zaak omdat op die manier tegen lage prijzen hoge zekerheid voor iedereen kan worden geboden, ook als de tijden slecht worden.

Succesvol opereren van pensioenfondsen gaat niet vanzelf.

Ze kunnen zich in de volgende eeuw alleen handhaven als ze steeds voldoende draagvlak kunnen creëren. Dit betekent dat pensioenfondsen zich meer dan ooit moeten waarmaken.

De naam ABP ligt in de samenleving diep verankerd als een groot goed. Het geeft een gevoel van veiligheid maar ook van flexibiliteit, denk aan de recente succesvolle FPU-operatie.

Das bestaande draagvlak moet ABP verder zien te vergroten. De voordelen van een groot, uiterst professioneel pensioenfonds zijn er. Het is nu zaak die uit te bouwen. Als vertegenwoordiger van de bonden heeft één regeling voor het hele veld van overheid en onderwijs mijn voorkeur, maar wel op basis van feiten en niet van ideologie, belangen, macht of wat dan ook. 1997 was voor iedereen het jaar van bijzondere beleggingsresultaten. Dat ook ABP er niet slecht uit springt is geen toeval. Daar liggen beleid en heel wat inspanningen aan ten grondslag. Het verslagjaar leverde ook verbeterde premie-inning op. 1997 was tenslotte ook het jaar van het pensioenconvenant tussen de Stichting van de Arbeid en het Kabinet dat heel belangrijk is voor ABP omdat de sociale partners kunnen laten zien ook zonder beperkende wetgeving tot goede pensioenvoorzieningen te komen. De reikwijdte is nu bepaald. De contouren van wat pensioenfondsen te doen staat,

tekenen zich duidelijker af. Als je dit jaarverslag doorleest, besef je dat de privatisering, het moment waarop alles in beweging kwam, al weer achter de horizon is verdwenen en dat ABP zich sindsdien in een sneltreinvaart verder heeft ontwikkeld. Dat heeft al enorme veranderingen en vooruitgang opgeleverd. De tijden van 'het moest van de minister' liggen ver achter ons. Daarmee zijn we er echter nog lang niet. Veel hangt nu af van nieuwe wetten en regelgeving die in voorbereiding zijn. Iedereen is natuurlijk nieuwsgierig naar wat de sociale partners zullen zeggen over ABP in 2001. Dat weten we in 1999. ABP speelt een rol in de belangrijke discussie hierover en dat is maar goed ook. Dat neemt niet weg dat de sociale partners autonoom bepalen wat ze straks willen. We leven in een land waar besluiten verstandig plegen te worden genomen, ik heb er alle vertrouwen in. Er moet wel met oprechte agenda's worden gewerkt. Als ABP als één groot pensioenfonds blijft voortbestaan moet dat een bewuste keuze van de betrokken partijen zijn voor deze vorm van solidariteit. Bij ABP hoeft men daar niet zo bang voor te zijn omdat deze organisatie er zelf alles aan kan doen. Veel zal afhangen van de mate van succes van de herinrichting van de administratie van het pensioenbedrijf, van de nieuwkomer ABP Verzekeringen en van de inrichting van een zinvolle alliantie.

Ook zal het beleggingsbedrijf moeten laten zien dat het alle snelle veranderingen in de financiële wereld kan blijven volgen. Maar, de toekomst wordt boven alles bepaald door het vermogen van ABP om de verhouding kwaliteit en prijs van alle producten te laten kloppen. Vanaf een zekere afstand blijf ik het allemaal met liefde volgen en zeg: 'ABP laat zien dat je goed bent.'

DIRECTIEVERSLAG

ALGEMEEN

Vorig jaar hebben wij een jaarverslag uitgebracht met als dragend thema 'Keuzes'.

Met het verwoorden van onze drijfveren, ambities, gekozen doelstellingen en uitgestippelde strategieën, hebben wij ons verplicht belanghebbenden bij ABP op de hoogte te houden van de ontwikkelingen, de resultaten en de geboekte vooruitgang, maar ook van de tegenvallers en teleurstellingen.

Tegelijk moet worden opgemerkt dat, op basis van nieuwe en voortschrijdende inzichten, ook de mogelijkheid bestaat dat eerder gemaakte keuzes worden bijgesteld en geactualiseerd en dat nieuwe keuzes worden gemaakt.

In ons directieverslag nemen wij wederom de missie en de doelstellingen van ABP als uitgangspunt. Hieraan toetsen wij vervolgens de door ons ondernomen strategische initiatieven.

In het verslagjaar bestond ABP 75 jaar.

Hoewel wij trots zijn op het in al die jaren met zorg opgebouwde sterke pensioenfonds dat wij thans zijn, zal het waarschijnlijk de periode tussen 1996 en 2001 zijn die het stempel zal krijgen van 'de jaren van de waarheid'.

ABP beweegt zich in hoog tempo van een professionele bureaucratie - 74 jaar lang beschermd maar ook beperkt door wettelijke regelingen - naar een sterke speler in de markt die in 2001 geheel voldoet aan zijn missie en doelstellingen.

De sociale partners in de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid hebben het onderwerp 'de toekomst van de structuur van de pensioenvoorziening in de sector Overheid en Onderwijs' inmiddels formeel op de agenda gezet. Dit versterkt ons in ons streven om van ABP in al zijn geledingen een kerngezond bedrijf te maken met een grote potentie en een belofte voor de toekomst.

Per 1 december 1997 trad prof. dr. J.H.R. van de Poel toe tot de Directieraad van ABP. Hij is binnen het directieteam eindverantwoordelijk voor de portefeuilles Financiën en Informatiemanagement.

RESULTATEN 1997

Onder verwijzing naar al hetgeen hierover gezegd wordt in het cijfergedeelte van dit jaarverslag, hier toch enkele van de meest pregnante resultaten.

In 1997 is de voorziening opgebouwde rechten versterkt met f 12,9 miljard (1996: f 13,9 miljard).

Het jaar is afgesloten met een marge van f 24,1 miljard (1996: f 15,6 miljard) en met een positief fondsresultaat van f 9,9 miljard (1996: f 2,6 miljard). De dekkingsgraad voor ouderdoms- en nabestaandenpensioenen en Flexibel Pensioen en Uittreden bedraagt ultimo 1997 112,0% (1996: 108,3%).

MISSIE EN DOELSTELLINGEN

MISSIE

De gezamenlijke missie van ABP (ABP Pensioenen, ABP Vermogensbeheer, ABP Verzekeringsgroep NV, ABP Treasury NV) en van onze alliantiepartner USZO Groep BV is en blijft om het bewust verkozen huis te zijn voor onze bestaande klanten, werkgevers en werknemers in overheid en onderwijs, op het terrein van oudedagsvoorzieningen, inkomensvervangende uitkeringen en aanverwante producten en diensten.

DOELSTELLINGEN

Onze doelstellingen zijn direct afgeleid van deze missie. Ze spelen daarbij direct in op maatschappelijke-, markt- en klantenwensen:

- een gedifferentieerd, flexibel en samenhangend productenpakket op maat, gebaseerd op de wensen van sociale partners;
- voorbeeldige service, gemakkelijke toegankelijkheid;
- een hoog beleggingsrendement vertaald in stabiele, lage pensioenpremies;
- lage en transparante uitvoeringskosten veroorzaakt door een hoge effectiviteit en doelmatigheid van mensen en informatietechnologie en door schaalvoordelen.

VIER HOOFDDOELSTELLINGEN

KWALITATIEF

ABP wil positief onderscheidende prestaties leveren op de volgende gebieden:

- een gedifferentieerd productenpakket;
- een hoog serviceniveau met toegesneden distributievormen;

- hoge rendementen op beleggingen die onverkort ten goede blijven komen aan de ABP deelnemers;
- lage, transparante organisatie- en uitvoeringskosten gekoppeld aan een hoge kwaliteit.

STRATEGIE IN ACTIE

INTEGRATIE ABP EN USZO

ABP en USZO horen bij elkaar. Marktstrategisch, in het verlengde van ons gemeenschappelijke denken over een geïntegreerde productstrategie, in het verlengde van onze hoge service- en kwaliteitsgerichte doelstellingen en uit overwegingen van doelmatigheid en kostenbeheersing.

Wat eerder vooral nog een wens was, is eind 1997 niet alleen nóg eens bevestigd, maar tegelijk ook geconcretiseerd. ABP en USZO zullen op termijn integreren door middel van fusie. Met inachtneming van de relevante wet- en regelgeving wordt op 1 januari 1999 een groeimodel op weg naar deze integratie uitgevoerd.

GEDIFFERENTIEERD PRODUCTENPAKKET

Samenhangende productstrategie

In de verslagperiode heeft het ABP Bestuur zijn goedkeuring gegeven aan de aanzet tot een integrale productstrategie voor ABP.

De basis voor het pakket samenhangende producten en diensten is de flexibele collectieve pensioenregeling met verplichte deelneming, die tegen zo laag mogelijke kosten en zo laag mogelijke premies kan worden uitgevoerd. Andere producten zullen een logische aanvulling vormen op het bestaande wettelijke en/of collectieve productassortiment.

De productstrategie sluit aan bij onze reputatie; centraal hierbij staan de termen: kwaliteit, degelijkheid, betrouwbaarheid en zekerheid, coöperatie. Binnen de productstrategie moeten het assortiment, het prijsbeleid, de risicoselectie en het niveau van onze advisering hierop naadloos aansluiten.

Het product ADVISERING vormt feitelijk de strategische kern van de door ons gekozen marktbenadering.

Het jaar 1997 heeft sterk in het teken gestaan van het product Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU). Het project kende een totale doorlooptijd van 15 maanden. Als onderdeel daarvan nam de complete introductie een periode van 9 maanden in beslag. In totaal hebben thans één miljoen verzekerden een overzicht van hun FPU-aanspraken ontvangen. Dit overzicht is geheel geautomatiseerd en per individu samengesteld.

De overige deelnemers van wie de verzekerenadministratie in 1997 nog niet over alle gegevens kon beschikken, ontvangen dit overzicht in 1998.

FPU is zowel een IT- als een immens en intens communicatieproject geweest. Werkgevers en werknemers zijn op alle denkbare manieren geïnformeerd. Zowel vóór als tijdens het introductieproces van FPU is marktonderzoek verricht om de voorlichting te verfijnen en echt maatwerk te kunnen bieden.

ABP Verzekeringsgroep NV

ABP Verzekeringsgroep NV groeit in haar eigen rol binnen ABP.

Uitgangspunt blijft, dat ABP Verzekeringsgroep NV zich uitsluitend richt op de bestaande ABP brede doelgroep van overheid en onderwijs. In aanvulling op door ABP Pensioenen gevoerde collectieve pensioenregelingen worden door het verzekeringsbedrijf aanvullende individuele producten aangeboden.

'Ik ben absoluut niet in de fase dat ik mij verveel.
De lol alleen al dat je 's morgens de hele krant kunt lezen. Dat
kon vroeger alleen in de vakantie', lacht Toon Hofmans.

Anders dan voor de producten van ABP Verzekeringen het geval is, blijft het bedrijfsonderdeel
ABP Hypotheken wel op de brede, algemene markt opereren.

DALENDE TREND MARKTRENDMENT

ABP maakt gebruik van economische scenario's om zich een beeld te vormen van de mogelijk toekomstige opbrengsten en risico's behorend bij diverse asset-mixen. Een scenario is een plausibele, intern consistente beschrijving van een mogelijke economische toekomst.

In de thans gehanteerde scenario's wordt rekening gehouden met een dalende trend van de toekomstige beleggingsrendementen. Deze dalende trend kan slechts ten dele worden ontlopen door een herschikking in de beleggingsmix naar regio en naar beleggingscategorie.

Wereldwijd hebben de nominale rentevoeten zich inmiddels aangepast aan het lage inflatieniveau van de afgelopen jaren. In de komende jaren lijken - substantiële - verdere rentedalingen niet te verwachten. Het toekomstige rendement op vastrentende waarden zal zich daardoor gaan aanpassen aan het huidige lage renteniveau.

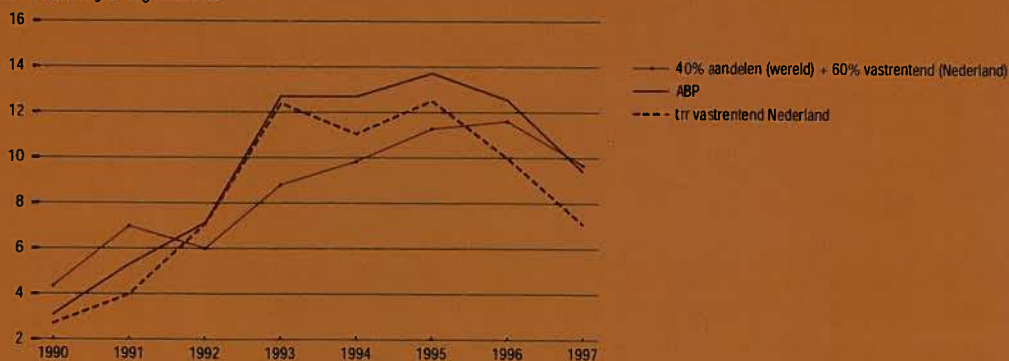
Het aandelenrendement hangt in belangrijke mate af van de ontwikkelingen op de korte en middellange termijn van inflatie, economische groei en winstgevendheid. Doch minstens even belangrijk is het inschatten van de mate waarin de huidige koersniveaus reeds anticiperen op deze ontwikkelingen. De huidige hoge koersniveaus en de hiermee samenhangende hoge koers/winst verhoudingen in Europa en de Verenigde Staten duiden op optimistische toekomstverwachtingen en een lage risicoperceptie. Deze verwachtingen zijn door ons afgezet tegen de economische wetmatigheden van de verschillende scenario's. De conclusie hiervan is dat binnen de onderscheiden scenario's de aandelenkoersen nog in beperkte mate

kunnen stijgen. Echter een tijdelijke neerwaartse koerscorrectie wordt niet uitgesloten. Blijvend grote koersstijgingen vergelijkbaar met die in de afgelopen jaren worden niet voorzien.

Onderstaande figuur geeft een beeld van de ontwikkeling van de rendementen van een aantal beleggingsportefeuilles. Tot ver in de eerste helft van de jaren negentig is een belangrijk deel van het ABP vermogen aangehouden in Nederlandse vastrentende waarden. Daardoor is er een grote mate van samenhang tussen het ABP rendement en het rendement op Nederlandse obligaties. In de afgelopen jaren is het relatieve belang van vastrentende waarden verkleind ten gunste van de hoger renderende beleggingen in aandelen en onroerend goed. Deze aanpassing in de samenstelling van de portefeuille heeft geleid tot een gestage verbetering van het ABP rendement ten opzichte van het Nederlandse obligatierendement.

Daarnaast is in de figuur het verloop van het rendement uitgezet van een portefeuille die voor 40% wordt aangehouden in aandelen (wereld) en voor 60% in vastrentend (Nederland). De stijgende trend met betrekking tot het portefeuillerendement is terug te voeren op de combinatie van een dalend verloop van de nominale rente, en dus koersstijgingen op obligaties, en koersstijgingen op de aandelenmarkten. De afname aan het eind kan de voorbode zijn van een trend tot daling van de rendementen in de komende jaren. Maar of die trend zich zal voordoen en zo ja, de mate waarin, zal worden bepaald door het inflatie- en renteniveau en de koersontwikkeling van de aandelen.

Portefeullierendementen
4-jaars voortschrijdend gemiddelde

'Ik zou er zelf nooit over hebben gepeinsd om op mijn eenenzestigste te stoppen. Ik heb er ook heel lang over getwijfeld. Niet vanwege het geld, maar emotioneel.'

HOGE SERVICE

Oprichting Eenheid Advies en Dienstverlening

Teneinde voor de klanten te komen tot een gecoördineerd productaanbod vanuit één geïntegreerde productvisie van alle ABP bedrijven, is de Eenheid Advies en Dienstverlening opgericht. De binnen ABP als nieuwe kerncompetentie aangemerkte 'producten- en dienstencommunicatie' richting werkgevers en - met steeds meer nadruk - ook richting deelnemers, staat binnen deze nieuwe eenheid centraal.

Communicatie

Het benoemen van communicatie tot kerncompetentie in het jaarverslag 1996 was een formele bevestiging van de transformatie van ABP.

Communicatie, in de zin van informatie verschaffen, voorlichten en adviseren, is gelet op onze service-doelstelling in een snel veranderende pensioenwereld van essentieel belang.

ABP voert een intensief communicatiebeleid met zijn stakeholders en deelnemers.

Dat is een bewuste keuze, die hoort bij een eigentijds pensioenfonds.

ABP Externe Administraties

ABP Externe Administraties (EA) is volledig gericht op de missie en doelstellingen van ABP. De grote expertise in het voor derden uitvoeren van aan regelingen en voorzieningen verbonden administraties wordt verder uitgebouwd en, vaak in aanvulling op andere producten en diensten, aangeboden aan bestaande en nieuwe ABP opdrachtgevers.

Naast de werkzaamheden voor de Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR) en de Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP), voert EA momenteel een tiental kleinere aanvullende pensioenregelingen uit. Een belangrijke nieuwe opdrachtgever is de Stichting Flexibele Uittredings Regeling Energie- en Nutsbedrijven (SFN). Sinds 1 april 1997 voert EA voor deze Stichting de Flexibele Uittredings Regeling (FUR) uit.

De tijd om de uitvoering van deze regeling op te zetten was kort. Toch is het gelukt om de uitvoering soepel hier onder te brengen.

Ook ten behoeve van andere ABP bedrijfsonderdelen worden de kennis en ervaring ingezet.

Zo levert EA diensten aan ABP Pensioenen, ABP Verzekeringsgroep NV en USZO Groep BV.

Deze diensten liggen op het vlak van de behandeling van aanvragen tot waardeoverdracht of waardeovername, medisch advies en de behandeling van bezwaarschriften.

ABP Treasury NV

Eind 1997 is de juridisch zelfstandige eenheid ABP Treasury NV opgericht. Dit bedrijf is een 100% dochter van de Stichting Pensioenfonds ABP. Het zal zich de komende jaren concentreren op het

verlenen van hoogwaardige wholesale diensten op het gebied van liquiditeitenbeheer, betalingsverkeer, rekening-courant beheer, kredietverlening en de daaruit voortvloeiende administratie, informatie-verstrekking en advies. Klanten zijn de Stichting Pensioenfonds ABP (meerdere onderdelen), USZO Groep BV en gelieerde fondsen. Voor ABP Vermogensbeheer verzorgt ABP Treasury NV het derivatenbeheer, valutatransacties en het valutarisicobeheer.

Bureau Schadeafwikkeling (BSA Schaderegeling BV)

Een nieuwe toevoeging aan het producten- en dienstenpakket van ABP en USZO is het Bureau Schadeafwikkeling, voorheen onderdeel van het Ministerie van Financiën. Met ingang van 1 december 1997 is dit bureau een 100% dochter van ABP onder de naam BSA Schaderegeling BV. Het heeft zich gespecialiseerd in het ondersteunen van overheids- en onderwijswerkgevers bij het claimen en invorderen van loonkostenschade op de (verzekeraar van de) schuldige partij op grond van BSA Schaderegeling BV regres- of verhaalsrecht of schaderegeling. Bij ongelukken waarbij lichamelijk letsel wordt opgelopen is er in ongeveer vijftig procent van de gevallen sprake van schuld van een derde, op wie de schade verhaald kan worden.

EEN HOOG BELEGGINGSRENDEMENT

Nieuwe allocatie, stapsgewijze realisatie

ABP heeft in 1994 besloten het belang in zakelijke waarden van toen nog geen 20% geleidelijk uit te breiden naar - afhankelijk van de marktomstandigheden - 40% à 50% in 2000. Voor een geleidelijke uitbreiding is gekozen, omdat tegelijkertijd een vermogensbuffer gevormd moet worden waarmee het hoge neerwaartse koersrisico van zakelijke waarden zo nodig kan worden opgevangen. Bij de opstelling van het uitbreidingsplan voor aandelen is uitgegaan van een structurele extra opbrengst van aandelen ten opzichte van vastrentend van 3 tot 4% per jaar. Deze aanname is gebaseerd op ervaringen in het verleden. De koersen op de belangrijke aandelenbeurzen in de Verenigde Staten en Europa zijn in de afgelopen jaren explosief gestegen. De destijds veronderstelde extra opbrengst is dan ook overtroffen. Zo is de AEX-index in 1996 met 34% en in 1997 met ruim 40% toegenomen. Deze - op zichzelf gunstige ontwikkeling - heeft tot gevolg gehad dat het fondsrendement van ABP is achtergebleven bij dat van pensioenfondsen die, in tegenstelling tot ABP, de vrijheid hadden om èn eerder èn meer in aandelen te kunnen beleggen dan ABP.

Aanscherping allocatiebeleid

Een belangrijke vraag is of de verwachte rendementsontwikkeling in de komende jaren aanleiding is om het beleggingsbeleid bij te stellen.

Traditioneel voert ABP een tamelijk strak beleid wat betreft het realiseren van gestelde lange termijn doelen. In de komende jaren zal ABP zijn belang in aandelen dan ook verder uitbreiden, zij het met voortdurend kritische aandacht voor het tempo en de omvang waarmee die voorgestane uitbreiding zal

at had ik ook op mijn tweeënzestigste kunnen doen. Maar ik zag collega's die wel langer
prgingen last krijgen van een hartkwaal of een maagzweer.
dacht: 'Waarom wachten tot je ziek bent? Je kunt beter eerder ophouden en nog wat genieten.'

worden doorgevoerd. Daarom zijn recent aan de hand van economische scenario's de prestaties van een
drietal uitbreidingsstrategieën nader geëvalueerd. Dit heeft geleid tot de vaststelling dat het alleszins
verantwoord is om vast te houden aan het strategische pad voor de geleidelijke uitbreiding van zakelijke
waarden in de beleggingsportefeuille. Tevens is vastgesteld dat er door de hoge beleggingsopbrengsten
van de afgelopen jaren ruimte is ontstaan om de involvering in aandelen te versnellen. Deze versnelling
zal een dynamisch karakter krijgen door aan het strategische groeipad voor aandelen een conditionele
uitbreidingsstrategie toe te voegen. Deze strategie houdt in essentie in dat bij een gunstige ontwikkeling
van de aandelenmarkten een versnelde involvering in aandelen wordt gerealiseerd, terwijl bij een
dalende trend in de aandelenkoersen wordt teruggeschakeld naar het oorspronkelijke groeipad.
De dynamische strategie geeft uitzicht op een verdere verbetering van de performance van ABP.

Nieuwe accenten in het beleggingsbeleid 1998-2000

In de komende jaren zal over de gehele linie sprake zijn van een verdere internationalisering van
portefeuilles en van het terugbrengen van het relatieve belang van Nederlandse beleggingen.

In het vermogensbeheer van ABP wordt Europa gezien als de thuismarkt.

Binnen Vastrentende Waarden werkt ABP toe naar een hoofdstructuur met een verdeling van 70%
Europa en 30% Verenigde Staten. Twee regio's met voldoende omvang en transparantie.

De uitbreiding naar de Verenigde Staten is ook daarom logisch omdat er in deze zeer grote en
transparante markt naast de Staat ook talrijke andere zekere debiteuren, voorzien van een betrouwbare
kwaliteitsrating, op de markt actief zijn. Hier kan een extra rendement worden behaald ten opzichte van
de Nederlandse staatsleningen. Extra rendementen zijn binnen deze beleggingscategorie tevens
haalbaar door beleggingen in hypotheek en door gerichte kredietverlening (onderhandse leningen).

Binnen de beleggingen in aandelen wordt gestreefd naar het behalen van extra rendement door een
actieve landenallocatie en, in beperkte mate, fondsselectie.

In de uitvoering wordt gestreefd naar een evenwichtige mix tussen in- en extern beheer.

Bij Onroerend Goed is er sprake van een groeipad tot maximaal 10% van de totale beleggingen in 2000.
Daarnaast vindt er een belangrijke verschuiving plaats van directe naar indirecte belangen via publieke
en private onroerend goed fondsen. Hiermee maken wij onze beleggingen in deze beleggingscategorie
aanmerkelijk flexibeler. ABP Vermogensbeheer zal zich tevens richten op specifieke lange termijn
beleggingen waaronder niet-genoteerde aandelen en financieel maatwerk. Deze zogenaamde 'structured
investments' vergen een sterk ontwikkeld netwerk en specifieke vaardigheden van onze mensen.

Alle hierboven beschreven aanscherpingen van het ABP beleggingsbeleid moeten leiden tot het behalen
van extra rendementen.

'Mijn vrouw gaat ieder jaar naar Brazilië om haar familie te bezoeken. In januari ben ik haar achterna gegaan en drie weken gebleven. Dat gat was echt nodig om te breken met school.'

Nu begint de toekomst voor Toon Hofmans. Het FPU-pensioen is minder dan zijn salaris, maar groot genoeg voor langere verblijven in Brazilië.

Risicomanagement en risicocontrol

De snelle dynamisering van het beleggingsbeleid en het toenemend gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten) voor de vermindering van markt-, rente- en valutarisico's, maken een integrale benadering van de bij het beleggingsproces betrokken risico's noodzakelijk. ABP Vermogensbeheer onderscheidt risicomanagement en risicocontrol. De essentie van risicomanagement is de allocatie van toelaatbare markt- en kredietrisico's. Dit gebeurt via een gestructureerd top-down proces (van Bestuur, via Directieraad, Directeur ABP Vermogensbeheer naar portefeuillemanagers). Het Bestuur van ABP stelt de bijbehorende risicokaders en -limieten vast. Deze zijn opgenomen in het nieuw ontwikkeld handboek risicomanagement. Een handboek kredietmanagement zal in de eerste helft van 1998 gereedkomen. Risicocontrol binnen ABP Vermogensbeheer ziet toe op de dagelijkse beheersing van marktrisico's, kredietrisico's en operationele risico's. Belangrijke instrumenten voor risicobeheersing zijn continue meting en rapportage van actuele posities. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de meting van marktrisico's als gevolg van het gebruik van afgeleide instrumenten. De systemen hiertoe zijn per vermogenscategorie reeds aanwezig en worden thans geïntegreerd, zodat een geaggregeerd risicoprofiel kan worden samengesteld. Beheersing van operationele risico's vereist functiescheiding en strikte naleving van interne procedures. Hiertoe is de interne controlfunctie verder versterkt.

Metamorfose

Het simpel klinkende doel: een hoog beleggingsrendement realiseren dat ten goede kan komen aan de stabilisering en verlaging van onze pensioenpremies, heeft al geleid tot een systematische en stapsgewijze metamorfose van ABP Beleggingen naar ABP Vermogensbeheer.

De aansturing van deze organisatie wordt versterkt, de ondersteunende systemen worden vernieuwd, de medewerk(st)ers worden steeds professioneler en aan het beleggingsproces worden al die elementen toegevoegd die het mogelijk maken ook ingewikkelde beleggingsbeslissingen te kunnen nemen op basis van een heldere afweging en zorgvuldige risicoschattingen.

Daarbij wordt ABP Vermogensbeheer geschikt gemaakt voor het werken voor meer opdrachtgevers, voor het werken op alle belangrijke markten in de wereld en voor het voeren van een dynamisch en actief beleggingsbeleid.

Aanwezigheid dicht bij de markten: kantoren in New York en Amsterdam

Er is gekozen voor een wereldwijde bedrijfsvoering op drie locaties: Heerlen is en blijft hoofdzetel voor ABP Vermogensbeheer als onderdeel van de Stichting Pensioenfonds ABP. Amsterdam wordt de zetel ten behoeve van de business unit Structured Investments en onderdelen van Aandelen. New York wordt de vestigingsplaats ten behoeve van de business unit Fixed Income US alsmede 'local eyes and ears' voor Aandelen en Structured Investments.

ROEL IN 'T VELD

Roel in 't Veld (bestuurslid)

Roel in 't Veld bekleedt diverse hoogleraarschappen op het gebied van management en openbaar bestuur. Hij zit namens de werkgevers in het Bestuur ABP. 'Sedert de privatisering zijn er grote prestaties geleverd. Zowel op het gebied van de strategieformulering als dat van de uitvoering. De strategie voor de toekomst vertoont al veel samenhang, bij de uitvoering zijn we nog lang niet klaar, maar de hoop is gerechtvaardigd dat het lukt. Ik ben persoonlijk nogal onder de indruk van het beleggingsbedrijf. Je ziet daar nu veel visie die één hecht geheel vormt, de zaak is goed gefundeerd, de invoering van nieuw beleid is consequent. Het afgelopen jaar was niet alleen goed op het terrein van beleggingsprestaties. Ik vind dat op bestuurlijk niveau in de loop van 1997 zowel de onderlinge samenhang als de samenwerking zijn verbeterd. Dat lijkt mij belangrijke winst voor het fonds. Wat er verder zal gebeuren, ligt voor een belangrijk deel niet in handen van ABP, maar rust bij actoren buiten de organisatie. Dan doel ik met name op de sociale partners. Ik heb vertrouwen in het gezonde verstand van deze partijen. Te hopen valt dat zij de belangen van de verschillende sectoren in harmonie weten te brengen met de apparaatsdimensies van ABP. Je ziet in de maatschappij op tal van punten steeds meer keuzemo-

gelijkheden ontstaan. Op dit punt spelen heel interessante kwesties. Ze gaan over de mate van solidariteit die je daarbij wilt hanteren. Daarover is men nog lang niet uitgepraat. Het is boeiend dat te blijven volgen. Nog een belangrijke vraag is hoe een zelfadministrerend pensioenfonds er in de volgende eeuw uitziet en ... hoe ga je allianties aan? Er zijn op dit punt interessante strategieën denkbaar. Daar wordt ook binnen Bestuur en Directieraad van ABP hard aan gewerkt. Een en ander is nog niet voltooid. Een ding staat vast: om goed af te steken in die maatschappelijke discussie, moet ABP op volwaardige wijze zijn rol spelen. Het is van doorslaggevend belang dat ABP op alle fronten bedrijfsmatig aan de maat is. De sociale partners zullen zich immers steeds afvragen wie hen in die markt goed kan helpen. Prangende vragen binnen ABP moeten alle in de richting gaan van: 'Hoe kunnen wij top of the bill zijn?' Toegegeven, daarbij spelen thans de nodige onzekerheden een negatieve rol, maar vergeet niet dat er ook bij de concurrenten nog heel wat onbekend is. We zijn al bezig een geweldige slag te maken. Buitengewoon belangrijk is dat we als ABP vertrouwenwekkend zijn. Dat is de allerbelangrijkste eigenschap van een succesvol pensioenfonds. Dat beeld bestaat bij werknemers en werkgevers die zijn aangesloten bij ABP. Dat moeten we zo zien te houden. Dus geen riskante allianties die dat beeld teniet zouden kunnen doen. ABP moet van hoog tot laag doorzetten dat iedereen ervan overtuigd is dat het een geavanceerd en boeiend bedrijf is, dat waar maken en ernaar handelen. Er moet iets gebeuren aan deze beeldvorming. Daarvoor zijn veel activiteiten nodig. Al met al kan dat innovatief en spannend zijn. Als we dat halen, zijn we heel goed. ABP moet daarom blijven gisten en bruisen.'

Barend Prins:

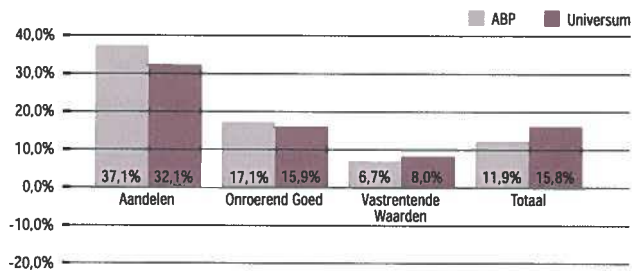

Beleggingsperformance

De performance over 1997 is in onderstaande grafiek weergegeven.

De performance van ABP is in de grafiek vergeleken met het vergelijkbare rendement in het WM-universum zowel per categorie als in totaliteit.

Dit WM-universum bestaat uit het gemiddelde rendement van vrijwel alle Nederlandse pensioenfondsen; de portefeuille van ABP zelf is hierin niet opgenomen.

In de afzonderlijke vermogenscategorieën aandelen en onroerend goed heeft ABP over 1997 met een rendement van respectievelijk 37,1 en 17,1% beter gepresteerd dan het gemiddelde. Ondanks deze uitstekende resultaten ligt het in 1997 door ABP behaalde totale rendement onder het gemiddelde van de Nederlandse pensioenfondsen. Dit is volledig toe te schrijven aan het verschil in de vermogenssamenstelling en in het bijzonder aan het thans nog (veel) hogere percentage aandelen van de fondsen die in de vergelijking zijn opgenomen. De ronduit goede resultaten van ABP op aandelenbeleggingen en onroerend goed geven aan dat wij op de goede weg zijn met onze strategie voor uitbreiding van het percentage zakelijke waarden.

Het goede resultaat van de aandelenbeleggingen houdt verband met de afwijkende regioallocatie en met afwijkingen binnen regio's (landenkeuzes en fondsselectie).

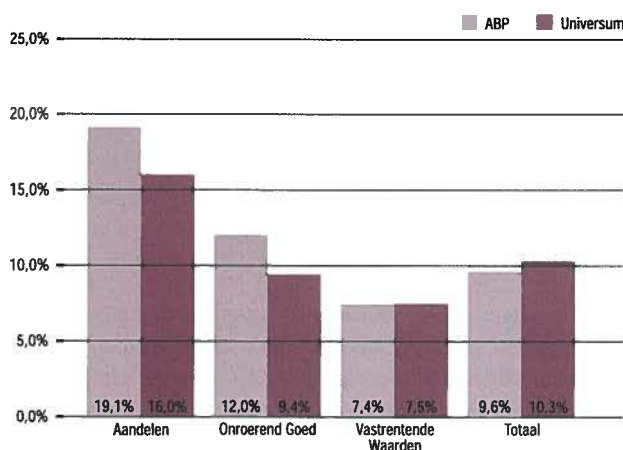
De ABP portefeuille kent ten opzichte van het universum een zwaardere weging van Nederland, hetgeen gezien de goede prestatie van de Nederlandse Beurs in internationaal perspectief een belangrijke rendementsbijdrage levert. Bovendien presteert de Nederland portefeuille van ABP beter dan de Nederlandse aandelenbeleggingen van het universum. De internationale aandelenbeleggingen van ABP presteren bovendien ook boven het universumrendement van deze categorie.

Het resultaat van de vastrentende beleggingen ligt duidelijk onder het door het universum gerealiseerde rendement. De lagere weging van de internationale vastrentende obligaties is hieraan met name debet. Deze categorie presteerde, vooral dankzij positieve valutaffecten, beduidend beter dan de Nederlandse

'Pensioen, dat had je vroeger niet. Mijn vader werkte ruim vijftig jaar lang bij dezelfde baas, maar kreeg niets.'
Voor Barend Prins uit Heemstede is dat gelukkig anders, sinds hij tien jaar geleden op zijn zestigste in de VUT ging.

vastrentende beleggingen. Daarnaast ligt het rendement van de Nederland portefeuille beneden het door het universum gerealiseerde resultaat. Deze negatieve rendementsbijdrage vloeit vooral voort uit de lagere rentegevoeligheid van onze portefeuille. Deze negatieve invloed werd in 1997 nog versterkt door de beweging van de rentetermijnstructuur; een stijging van de rente in het korte segment gekoppeld aan een daling van de rente in het lange segment.

Het gemiddelde rendement over de afgelopen vier jaar is weergegeven in onderstaande grafiek.

Het gemiddelde rendement over de afgelopen vier jaar (9,6%) komt lager uit dan het WM-universum (10,3%). Ook dit verschil kan volledig worden verklaard door het afwijkende percentage aandelen. Kijkend naar het gemiddelde rendement over de afgelopen vier jaren per afzonderlijke beleggingscategorie presteerde ABP ook hier voor aandelen en onroerend goed beter dan de pensioenfondsenindex.

LAGE EN TRANSPARANTE UITVOERINGSKOSTEN

ABP is zich sterk bewust van de noodzaak kostenstructuren doorzichtig te maken en uitvoeringskosten zo laag mogelijk te houden.

Het ingezette traject naar het vaststellen van principes en uitgangspunten voor kostenmanagement zetten wij met volle kracht voort.

De toepassing van zogenoemde activity-based cost measurement systemen heeft voor ABP Vermogensbeheer geresulteerd in een helder inzicht in onze kostenstructuur.

Het deelnemen in de metingen van het Amerikaans-Canadese meetinstituut Cost Effectiveness Measurement (CEM) heeft ons bovendien een eerste beeld verschaft van de relatieve hoogte van onze kosten ten opzichte van de markt. Vergeleken met de andere, voornamelijk Angelsaksische

Na een leven vol beroepen. 'Eerst heb ik een jaartje bij de meelfabriek gewerkt in Heemstede. Daarna moest ik in dienst. Na vier jaar kwam ik bij de gemeente terecht. Daar heb ik van alles gedaan. Stratenmaker, baggerman, ik heb ook even als chauffeur op een vrachtwagen gezeten.

pensioenfondsen, blijkt ABP Vermogensbeheer tegen een concurrerend kostenniveau te werken. De belangrijkste factoren voor het bereiken van lage uitvoeringskosten zijn effectieve informatiesystemen en een hoogwaardig, flexibel arbeidspotentieel.

INFORMATIEMANAGEMENT

Alliantie-breed informatieplan

Informatietechnologie vormt een kritische succesfactor als het gaat om het realiseren van onze productstrategie, een hoog serviceniveau, een aantrekkelijk beleggingsrendement en lage uitvoeringskosten.

De gezamenlijke visie van ABP en USZO op de functie van IT is, dat een beperkt aantal vitale zaken in eigen huis blijven gebeuren. Het overige werk zal, stevig geregisseerd, zoveel mogelijk worden uitbesteed.

OVERDRACHT OUDE PENSIOENRECHTEN

Met collega-pensioenfonds PGGM heeft ABP het voortouw genomen om voor deelnemers alsnog de overdracht van pensioenrechten van vóór 8 juli 1994 mogelijk te maken. Dit biedt deelnemers de kans om pensioenbreuken deels te repareren. Inmiddels heeft dit initiatief brede navolging gekregen.

Voorlichting onder de deelnemers door ABP heeft circa 90.000 aanvragen opgeleverd. Ondanks de bouw van een speciaal automatiseringssysteem, zal het enige tijd vergen om deze aanvragen te verwerken. Deelnemers die dicht voor hun pensioen staan, krijgen uiteraard voorrang.

Voor een effectievere en doelmatiger inzet van informatietechnologie binnen de ABP/USZO-alliantie is gedurende het verslagjaar een alliantie-breed informatieplan ontwikkeld. Hierin is gezocht naar een optimale synergie bij het doen van investeringen en bij het plannen en realiseren van processen, projecten en systemen.

In het informatieplan zijn goede afspraken gemaakt over standaardisering (belangrijk voor netwerkcommunicatie en -onderhoud), centrale sturing en coördinatie.

Inmiddels is ook de organisatie van de IT-functie aangepast en heeft er een nieuwe allocatie van IT-verantwoordelijkheden plaatsgevonden. De eindverantwoordelijkheid voor IT-projecten is nadrukkelijk neergelegd bij de lijn. Betrokkenen maken daarbij gebruik van de professionaliteit van het IT-bedrijf.

IT-projecten

De aanpassing van bestaande software en de bouw van nieuwe software voor de FPU-administratie heeft in 1997 veel van de beschikbare capaciteit geleverd. Ondanks de soms zeer hoge tijdsdruk zijn alle benodigde administratiesystemen tijdig operationeel geworden.

De inmiddels vrijgekomen capaciteit zal in 1998 met prioriteit worden ingezet voor het optimaliseren van de Verzekerdenadministratie. Het resultaat van dit project dient te zijn dat alle pensioenopbouwgegevens correct in de Verzekerdenadministratie zijn opgenomen en dat op basis van die gegevens alle benodigde berekeningen en bewerkingen kunnen worden gedaan.

Daarnaast zal de Verzekerdenadministratie geschikt worden gemaakt voor het registreren en verwerken van de vele mogelijke individuele klantbeslissingen over zaken als waardeoverdracht, waardeovername, afkoop, bijsparen, partnerschapsregistratie, verevening van pensioenrechten bij scheiding en - in de toekomst - de keuze tussen ouderdoms- en nabestaandenpensioen en andere nog in te voeren individuele keuzes.

Een absolute voorwaarde voor een correcte Verzekerdenadministratie is een goed functionerend flexibel systeem voor verwerking en distributie van door de werkgevers aan te leveren gegevens: het project Beheer Premie- en Uitkeringsgegevens (BPU) moet erin voorzien dat ultimo 1999 98% van de door werkgevers aan te leveren gegevens op de nieuwe wijze kan worden verwerkt.

Veel aandacht zal voorts uitgaan naar de afronding van het Millennium- en het Euro-project.

Deze hebben gemeen dat ze een omvangrijk beslag leggen op in- en externe mankracht met als enig resultaat het afwenden van onheil. Ondanks deze wat negatieve doelstelling wordt hard gewerkt en zien wij de resultaten met vertrouwen tegemoet.

Op korte termijn zal de eerste fase van het project Vernieuwend Jaarwerk ertoe leiden dat er belangrijke verbeteringen tot stand komen van het actuariële jaarwerk. Dit project moet erin voorzien dat de onvolkomenheden in de basisgegevens voor het jaarwerk eerder en beter in kaart kunnen worden gebracht, zodat verrassingen en complicaties in de jaarwerkperiode worden geminimaliseerd.

Daarnaast wordt in dit (deel)project de noodzakelijke uitbreiding gerealiseerd van de gegevensaanlevering die betrekking heeft op de FPU en de individuele producten.

TOE-EN UITTREDINGEN

Als gevolg van de introductie van de FPU en de daarmee gepaard gaande garantiebepalingen heeft zich een kleine hausse voorgedaan van vrijwillige toetredingen en B3-aanvragen. Vóór de datum van 1 april 1997 zijn nog diverse instellingen toegetreden tot ABP. In het verslagjaar hebben

uittredingen zich vooral geconcentreerd op zorginstellingen, die als gevolg van een wettelijke maatregel zijn overgegaan naar PGGM. Om het financiële effect van draagvlakverlies voor de achterblijvende ABP deelnemers tegen te gaan, zijn aan het uitreden financiële voorwaarden gesteld.

HUMAN RESOURCES MANAGEMENT

HRM

Met de toename van het belang van intensieve advisering, snelheid van handelen, continue ontwikkeling en vernieuwing is eens te meer duidelijk van welk vitaal belang mensen zijn voor ABP. In 1997 is een reorganisatie van de HRM-functie doorgevoerd. Het lijnmanagement is thans volledig verantwoordelijk voor het personeelsbeleid. HRM-adviseurs ondersteunen hen bij de beleidsvoorbereiding, de uitvoering, de resultaatmeting en de invoering van aanpassingen en verbeteringen.

Toen ben ik weggegaan, want ergens anders kon ik op een bestelauto 27 gulden per maand meer verdienen, plus nog provisie. Dat was veel in die tijd. Alle jongens van mijn leeftijd zijn toen zo ongeveer

Personeelsontwikkeling

Het in 1996 gestarte project personeelsplanning is in het verslagjaar afgerond. Dit instrument wordt verder uitgebouwd als stuurinstrument voor kwalitatieve personeels-, loopbaan- en mobiliteitsplanning. Uit het meerjarenplan blijkt dat ABP tot 2000 zal blijven groeien. ABP gaat door met het verminderen van het te groot aantal externe medewerkers, met name in de IT-sfeer. In het verslagjaar zijn wij erin geslaagd een substantieel aantal vaste IT-medewerkers aan te trekken. Desondanks blijft het aantal externen te groot. Ultimo 1997 waren 2.566 medewerkers bij ABP werkzaam.

Eén pakket secundaire arbeidsvoorwaarden

ABP en USZO werken thans met hetzelfde pakket secundaire arbeidsvoorwaarden. Een en ander leidt tot belangrijke administratieve vereenvoudiging en tot een verruiming van de wederzijdse overstapmogelijkheden als onderdeel van een veelzijdige loopbaan binnen onze organisaties.

SERVICE AAN GEPENSIONEERDEN

VRAAG EN ANTWOORD

ABP keert elke maand ruim een half miljard gulden uit aan 500.000 gepensioneerden. Om de service aan deze klantengroep verder te verbeteren zijn in het verslagjaar meerdere acties ondernomen.

Door een betere organisatie worden schriftelijke vragen nu binnen 10 werkdagen beantwoord (was 15 dagen). Telefonische vragen van klanten kunnen sneller worden beantwoord dankzij de inrichting van een apart callcenter voor gepensioneerden.

TOELICHTING OP PENSIOENBETALINGEN

Voorts is ernaar gestreefd in de toelichting op de pensioenbetalingen klanten zo duidelijk mogelijk te informeren. Dit voorkwam veel vragen. Helderheid en overzicht waren dan ook de sleutelwoorden van een verdere verbetering van het betalingsbericht. Reacties van klanten zijn positief, al blijft een kleine groep behoefte hebben aan een meer gedetailleerd berekeningsoverzicht. Voor hen is een speciale serie toelichtingen ontwikkeld die op aanvraag wordt toegezonden.

TIJDIGE EN GELIJKTIJDIGE BETALING

Een goede service betekent volgens ABP ook een gezamenlijke uitbetaling van ABP pensioen en AOW of ANW. ABP biedt deze service al meer dan 25 jaar. In het verslagjaar heeft de Sociale Verzekerings Bank (SVB) laten weten de uitbetaling van SVB-uitkeringen door derden te willen staken.

ABP overlegt thans met de SVB om een oplossing te vinden om de service aan de ontvangers van een ABP pensioen ook in die situatie onaangetaast te laten.

INDEXERING EN FRANCHISE

In het verslagjaar zijn alle lopende pensioenen en de aanspraken van voormalige deelnemers aangepast aan de gemiddelde loonontwikkeling bij overheid en onderwijs. Een en ander heeft geresulteerd in een verhoging van 0,62% per 1 januari 1997 en van 1,01% per 1 juli 1997.

Het franchisebedrag is onder invloed van de AOW- en ANW-ontwikkeling in januari verhoogd van f 26.500 naar f 27.000 per jaar. In juli volgde een aanpassing naar f 27.400 op jaarbasis. Om negatieve inkomenseffecten als gevolg van een te snelle stijging van de franchise te voorkomen, is een deel van de benodigde stijging naar latere data verschoven.

'Toen ik terugkwam had ik nog een gelukje. Bij het transportbedrijfje had ik geen pensioen opgebouwd. Maar bij de gemeente bleek ik nog acht pensioenjaren te hebben. Die telden ook mee, zodat ik uiteindelijk toch aan 25 dienstjaren kwam.'

bij de gemeente weggegaan'

Samenwerking met OR

Het overleg en de samenwerking met de Ondernemingsraad ABP is op basis van wederzijds vertrouwen in een goede, open en opbouwende sfeer verlopen. Wij danken de raad graag voor zijn positief kritische inbreng en grote betrokkenheid.

Intensivering interne communicatie

Extra aandacht is geschonken aan interne communicatie. In een lange periode vol externe en interne ontwikkelingen en veranderingen is constante, intensieve interne communicatie essentieel.

Telkens weer blijkt dat grote veranderingen absoluut niet gerealiseerd kunnen worden zonder de betrokkenheid en medewerking van alle medewerkers.

In de interne communicatie, maar ook in opleidingen, trainingen en seminars, is veel aandacht besteed aan de nieuwe eisen van leiderschap en medewerkerschap.

Mobiliteit en kennisverbreding

Veel meer dan vroeger het geval was, wordt gestreefd naar permanente persoonlijke ontwikkeling en groei. Mensen groeien uit tot vakmensen door het opdoen van verschillende ervaringen, door geplaatst te worden voor steeds weer nieuwe uitdagingen, door theoretische kennis te koppelen aan praktische kunde.

Binnen onze organisatie veranderen mensen veel vaker van functie en positie dan voorheen. Die mobiliteit beperkt zich niet tot verticale stappen, maar resulteert juist ook in veel meer horizontale stappen.

ABP'ers die kiezen voor een gevarieerde loopbaan binnen onze organisatie en die verder willen kijken dan één functie of baan, hebben wij veel te bieden.

Pensioen-Academie ABP

De belangrijkste doelstellingen zijn het zo goed mogelijk benutten van de talenten van ABP'ers om te kunnen inspelen op de snel groeiende behoefte van klanten aan informatie, voorlichting en zo objectief mogelijke allround adviezen. In 1997 is de Pensioen-Academie ABP van start gegaan. De ABP'er wordt daar omgeschoold van pensioenadministrateur tot pensioenadviseur.

VOORUITZICHTEN

De agenda staat vol. Alle initiatieven hebben met elkaar gemeen dat zij van ABP een marktspeler van formaat willen maken.

De transformatie van onze organisatie kent twee gezichten. Aan de ene kant spreekt niets meer vanzelf. Aan de andere kant is er, onder volstrekt andere marktcondities en maatschappelijke omstandigheden, nog steeds sprake van een plezierig en overtuigd vasthouden aan gedegenheid, kwaliteit-tot-in-de-details en hoogwaardigheid.

ABP werkt op vele fronten tegelijkertijd:

- ondersteunt sociale partners bij de ontwikkeling en toetsing van meerdere toekomstscenario's;
- concretiseert in hoog tempo een geïntegreerde, alliantie-brede product- en adviesstrategie;
- verankert de samenwerking met USZO Groep BV op alle fronten;
- realiseert de uitvoerende ABP/USZO krachtenbundeling via een gemeenschappelijk, verzelfstandigd Facilitair Bedrijf;
- geeft inhoud aan de tot kerncompetentie benoemde factor communicatie;
- versterkt de tot kritische succesfactor benoemde factoren IT en HRM;
- ontwikkelt zich tot een speler van formaat op financiële markten;
- richt nieuwe dochterbedrijven op die het groepsaanbod nadrukkelijk versterken;
- maakt processen, activiteiten en kosten transparant en neemt deel aan benchmarkstudies;
- wisselt kennis, inzicht en ervaringen uit en is voortdurend op zoek naar concrete ideeën hoe dingen nog beter kunnen.

Wij werken gestaag door aan het halen van onze doelstellingen.

Wij zien onze toekomst met veel vertrouwen tegemoet.

TOT SLOT

WOORDEN VAN DANK

Grote dank zijn wij als Directieraad verschuldigd aan ons bestuurslid E.J. Anneveld, die op 24 februari jongstleden zo plotseling uit het leven werd weggerukt. 17 jaren heeft hij zich ingezet voor ABP. Hij was één van de grote voorvechters van de privatisering. Wij houden hem in herinnering als een sociaal bewogen en gedreven bestuurslid, die zich volledig heeft ingezet voor de toekomstvastheid van de collectieve, op solidariteit gebaseerde aanvullende pensioenregeling. Hij heeft ons in alle opzichten gesteund bij de transformatie van het bedrijf. Hij was een groot bestuurder.

Bij het terugtreden van de voorzitter van het ABP Bestuur drs. J. Kleiterp en van het bestuurslid drs. X. den Uyl passen onzerzijds eveneens woorden van erkentelijkheid voor hun inspirerende en inhoudelijke bijdragen aan de transformatie van de Stichting Pensioenfonds ABP.

De privatisering van ABP heeft belangrijke consequenties voor onze medewerk(st)ers. Wij zijn ronduit trots op zowel hun gezamenlijke als hun persoonlijke veranderingsbereidheid. De positieve energie die zij uitstralen om van ABP een doorslaand en duurzaam succes te maken is veelbetekenend en beloftevol.

De komende jaren wachten ons nog grote inspanningen. Wij zijn er van overtuigd dat wij samen ons gemeenschappelijke doel zullen bereiken: klanten die zich 'van harte' aan een zeer sterk ABP verbinden.

DIRECTIERAAD

drs. John W.E. Neervens, voorzitter
prof. dr. Jean M.G. Frijs
mr. drs. Jaap F. Maassen
prof. dr. Jan H.R. van de Poel

PERSONALIA

BESTUUR

Voorzitter

drs. J. Kleiterp
(tot 01-07-1997)
prof. dr. B. de Vries
(vanaf 01-07-1997)

Van werkgeverszijde

W. Drees
prof. dr. L. Koopmans
drs. J. Riezenkamp
A.F.P.M. Scherf
drs. D.M. Sluimers
prof. dr. R.J. in 't Veld

Van werknemerszijde

H.J. Albersen
E.J. Anneveld †
drs. C.L.J. van Overbeek
A.C. van Pelt
drs. X.J. den Uyl
J. Witvoet

DIRECTIERAAD

Voorzitter

drs. J.W.E. Neervens

Lid Directieraad

prof. dr. J.M.G. Frijs

Lid Directieraad

mr. drs. J.F. Maassen

Lid Directieraad

prof. dr. J.H.R. van de Poel
(vanaf 01-12-1997)

Hoofd Bestuursbureau

mw. mr. J.C.J. Pluymaekers-
Pessers

EXTERNE ACTUARIS

KPMG Brans & Co
Raadgevende Actuarissen

EXTERNE ACCOUNTANT

Moret Ernst & Young
Accountants

BELEGGINGSCOMMISSIE

prof. drs. J.H. Goris
(tot 01-01-1998)
prof. drs. V. Halberstadt
prof. dr. M.J.L. Jonkhart
drs. C. van Rijn
W.R. Slee
mr. A. Timmermans
mr. G. Wieringa
(vanaf 01-01-1998)

COMMISSIE VAN BEROEP

E.J. Anneveld †
mr. M.A. van Middelaar
drs. C.L.J. van Overbeek
A.C. van Pelt
mr. M.J.F. Stelling
mr. J.A.P. Veringa

RAAD VAN ADVIES

Van Werkgeverszijde

Sector Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

mr. J. van de Boon
mr. E.H. Broekhuizen
Mw. mr. J. Brus
mr. A.G. Melis
Th. M. Peperkamp
mr. J. Schutter
P.A. Taapke
mr. N.M. Verbraak
mr. A.G. Wever
R. Wolfensberger

Sector Rijk

mr. E.W. Nijgh
R.E.F.M. Nijhof
mr. J.J.C. Somers
mr. J. Westhoff
B.A.H. van Zweden

Sector Defensie

Cdr. L.J.W.E. Brand
F. Hoefsloot
W.G.A. van der Wansem

Sector Politie

drs. J.F. Boksma
drs. J. van Hoorn
B.J.C. Schot

Sector Rechtelijke Macht

mr. R. Appels
mr. M.A.C. Ruimers

Sector Gemeenten

F. Biesta
Mw. drs. G. Derks
Mw. G.H. Faber
W.F.M. Heijmans
N.G.M. van Os
B.E. Schellekens

Sector Provincies

mr. L.A.C.M. van Wayenburg
P. van der Wiel

Sector Waterschappen

drs. W.R. van Heemst
Mw. mr. A. van Lierop

*Werkgeversvereniging Energie-
en Nutsbedrijven (WENB)*

mr. P.C.F. van der Vlugt
mr. T.W.J. van de Veerdonk

Van Werknemerszijde

ACOP

Mw. E.W. van de Berg-Tieleman
A.G.J. van Bergen
J.H.M. Beurskens
dr. M.W.G. de Bolster
Mw. J.A.R.M. van Egmond
A.G. van Heulen
J.J. Korstanje

H.J. Nieuwenhuizen
Mw. E.J. Post-Joppe
J. Sikkema
R.W. Sriram
G. Visser
H. van der Woude

CCOOP

mr. E.J. Bos
P.J.G. Haenen
J.A. de Heer
J.C.L. Huis in 't Veld
F.J.C. van der Looy
G.H.P. Meijer
H.G. de Pee
Mw. M.J. de Sutter-Besters

CSPO

R. van Bodegraven
A. Hack
Mw. M.A. Lugtenburg-Smid
R.J. Reitsma

AC

J. Brommer
A.J.F. Duif
G.H. Kocken
prof. dr. M. Koster
F.J. van de Pol
R.H. Roggema

CMHF

Mw. drs. M.L.G. Lijmbach
drs. J.J. van Oosterwijk Bruijn
W.B.M. Treu
ir. A.W. Verburg
M.F. van de Water

AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN

ALM Asset liability management
AWW Algemene Ouderdomswet
AWW Algemene Weduwen- en Wezenwet
ANW Algemene Nabestaandenwet
BPU Beheer Premie- en Uitkeringsgegevens
CPB Centraal Planbureau
EMU Europese Monetaire Unie
FLO Functioneel Leeftijdsonslag
FPU Regeling Flexibel Pensioen en Uittreden
FTA's Full Time Arbeidsplaatsen
FUR Flexibele Uittredings Regeling
HPT Herplaatsingtoelage
HRM Human Resources Management
IP Invaliditeitspensioen
IP+ Bovenwettelijk Invaliditeitspensioen
IT Informatietechnologie
NP Nabestaandenpensioen
OP Ouderdompensioen
OPF Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen
PGGM Stichting Pensioenfonds voor de Gezondheid, Geestelijke en Maatschappelijke Belangen
PUR Pensioen- en Uitkeringsraad
PSW Pensioen- en Spaarfondsenwet
ROP Raad voor het Overheidspersoneel
USZO Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en onderwijs
SAIP Stichting Administratie Indonesische Pensioenen
SFN Stichting Flexibele Uittredings Regeling Energie- en Nutsbedrijven
STAR Stichting van de Arbeid
SVB Sociale Verzekeringsbank
VUT Regeling Vervroegd Uittreden
WAO Wet Arbeidsongeschiktheid
VB Vereniging van Bedrijfspensioenfondsen
Wet BFP Wet betreffende verplichte deelneming in een Bedrijfspensioenfonds
WM-Universum World Markets Company-Universum

Backservice Aanpassing van de (in het verleden) opgebouwde pensioenaanspraken op grond van de individuele loonontwikkeling. Deze aanpassing is karakteristiek voor het eindloonstelsel.
Zie ook: indexatie

Callcenter De organisatorische eenheid die alle telefonisch gestelde vragen omtrent producten en regelingen van ABP en USZO snel en adequaat (laat) beantwoorden.

Duration De gevoeligheid van de waarde van vastrentende waarden voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die beleggingen.

Employee Benefits Pakket Een samenstel van wettelijke, collectieve en individuele voor-

zieningen, gericht op het behalen van een bij de specifieke individuele situatie passende inkomenszekerheid.

Exposure Een bedrag waarover risico's worden gelopen. Voor de beleggingen het risico van bijvoorbeeld valuta-, rente- en koersfluctuaties en voor de verplichtingen bijvoorbeeld het risico van indexatie, vergrijzing en (eveneens) rentefluctuaties.

Financieringsstelsel De methodiek van financiering van de pensioenvoorziening. Te onderscheiden zijn:
- kapitaaldekking: de pensioenen worden vooruit gefinancierd uit premies en beleggingsopbrengsten, zodanig dat op de ingangsdatum voldoende vermogen aanwezig is;
- rentedekking: bijzondere vorm van kapitaaldekking, waarbij de premies ineens op de ingangsdatum worden betaald;
- omslag: de uitkeringen worden direct uit premies gefinancierd, zonder dat er sprake is van vermogensvorming.

Financiële derivaten Ook wel afgeleide financiële instrumenten genoemd, is een verzamelnaam waaronder zeer veel financiële producten vallen. Het zijn financiële instrumenten, waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere, meer fundamentele variabelen. De onderliggende waarden van derivaten zijn gewoonlijk afkomstig uit één van de volgende vier groepen: rentewaarden, valuta's, aandelen en fysieke goederen. Het gebruik van derivaten door ABP past binnen de eisen die gelden voor het algemene beleggingsbeleid. Derivaten worden door ABP alleen gebruikt ter beheersing van rente-, valuta-, of aandelenrisico's of als (tijdelijk) instrument om (snel) een positie in te nemen waar dit via primaire beleggingen (leningen en effecten) niet of alleen tegen hoge transactiekosten mogelijk is. Derivaten mogen niet voor speculatieve doeleinden worden aangewend.

Future Een gestandaardiseerd termijncontract waarmee via de financiële markten risico's kunnen worden verhandeld. Futures stellen ABP in staat beleggingsrisico's af te dekken.

Fondsrendement Het beleggingsresultaat gerelateerd aan het beschikbare fondsvermogen, beide op basis van de vigerende waarderingsgrondslagen.

Indexatie Aanpassing van de (in het verleden) opgebouwde rechten aan de algemene loonontwikkeling van ambtenaren in enig jaar.

Dit gebeurt voor actieven, slapers en gepensioneerden.

Not for profit Opererend zonder winst-oogmerk.

Performance De prestatie die een vermogensbeheerder heeft behaald over een door hem gedurende een bepaalde tijd beheerde portefeuille. Deze prestatie wordt veelal vergeleken met die van de markt. De geconstateerde afwijkingen worden dan ontleed naar achterliggende oorzaken.

Pensioenregeling Stelsel van regels volgens welke het pensioen wordt afgeleid van relevante grootheden.

Te onderscheiden zijn:

- vaste bedragenstelsel: het pensioen is een vast bedrag, onafhankelijk van diensttijd en loon;
- middelloonstelsel: het pensioen is gebaseerd op de diensttijd en het gemiddelde loon;
- eindloonstelsel: het pensioen is gebaseerd op de diensttijd en het laatst verdiende loon. Ingeval van inkomensachteruitgang worden de oude rechten gehandhaafd en de daaraan toe te voegen nieuwe rechten gebaseerd op het nieuwe (lagere) salaris;
- beschikbare premiestelsel: het pensioen is gebaseerd op de tijdens de diensttijd betaalde premies plus renteopbrengsten over deze premies.

Rekenrente Disconteringsvoet waarmee toekomstige pensioenuitkeringen contant gemaakt worden, dat wil zeggen uitgedrukt worden in guldens van nu; de huidige rekenrente bedraagt 4%, hetgeen een bestendig verschil veronderstelt tussen het beleggingsrendement en de algemene loonontwikkeling van 4%.

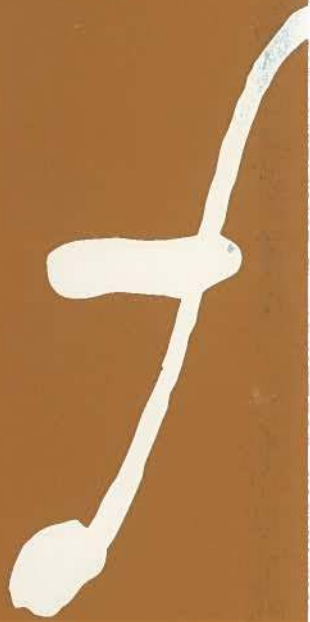
Solidariteit Het op basis van collectieve afspraken tussen werkgevers en werknemers binnen een bepaalde bedrijfstak mogelijk maken dat oudedags-, nabestaanden- en bovenwettelijke invaliditeitsvoorzieningen voor alle werknemers binnen die bedrijfstak tegen één uniforme premie kan geschieden, zonder selectie op basis van leeftijd, geslacht, gezondheid of anderszins.

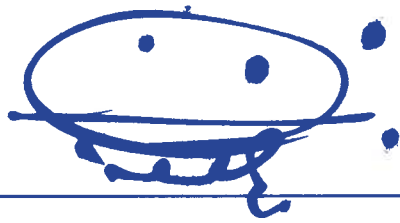
Venture capital Risicodragend vermogen dat aan (startende) ondernemingen ter beschikking wordt gesteld. Dit geschiedt veelal onder (gedeeltelijke) garantie van de overheid.

KPMG Brans
80

KAc

CIJFERS

INHOUD

FONDSPOSITIE 2

JAARREKENING 6

GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING 6

GECONSOLIDEERDE FINANCIËLE OVERZICHTEN 10

TOELICHTINGEN OP DE GECONSOLIDEERDE FINANCIËLE OVERZICHTEN 12

OVERIGE GEGEVENS 23

FONDSPOSITIE

HET JAAR 1997

Voor de beoordeling van de fondspositie is het van belang te constateren of de tot de balansdatum opgebouwde rechten zijn gedekt door beschikbaar vermogen. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt, is dat ultimo 1997 het geval. De dekkingsgraad voor OP/NP/FPU, dat wil zeggen na eliminatie van bovenwettelijk IP, bedraagt 112,0%.

	Voorziening opgebouwde rechten	Beschikbaar vermogen	Ontwikkeling marge
Ultimo 1997 (vóór dotatie buffer)	206.220	231.771	25.551
Ultimo 1996	193.283	208.928	15.645
Groei respectievelijk fondsresultaat	12.937	22.843	9.906
Dotatie buffer dynamisch beheer beleggingen	-	- 1.500	- 1.500
Mutatie	12.937	21.343	8.406

Het jaar 1997 is afgesloten met een positief resultaat. De groei van de verplichtingen ad f 12,9 miljard wordt méér dan gedekt uit de groei van het vermogen ad f 22,8 miljard. Dit heeft alles te maken met de uitstekende beleggingsresultaten en de volle buffers voor het opvangen van waardefluctuaties. Van het resultaat ad f 9,9 miljard is f 1,5 miljard bestemd voor het afdekken van neerwaartse risico's van de dynamische beleggingsportefeuille. Het resterende bedrag ad f 8,4 miljard is toegevoegd aan de marge, die mede bepalend is voor de dekkingsgraad.

(in f miljoen)

De ontwikkeling van de voorziening opgebouwde rechten en van het vermogen in 1997 is in onderstaand overzicht weergegeven.

Ontwikkeling voorziening opgebouwde rechten		Ontwikkeling beschikbaar vermogen	
Rekenrente	7.865	7.865	Beleggingsresultaat, rekenrente
Pensioenindexaties en loondrift	5.591	18.106	Beleggingsresultaat, excedent
Pensioenopbouw	6.923	5.634	Premies
Beschikbaar voor uitkeringen	- 7.920	- 8.045	Pensioenen en uitkeringen
Actualisering grondslagen	- 82	-	
Verwachte kosten/overige mutaties	560	- 717	Kosten/overige mutaties
	12.937	22.843	
	-	- 1.500	Dotatie buffer dynamisch beheer beleggingen
Totale ontwikkeling	12.937	21.343	

De oprenting van de pensioenverplichtingen op basis van de actuariële rekenrente van 4% en het effect van pensioenindexaties en loondrift dienen te worden gefinancierd uit het totale beleggingsresultaat. Uit de tabel blijkt dat het saldo van deze posten ad f 12,5 miljard evenals vorig jaar (een saldo van f 8,4 miljard) uitzonderlijk gunstig is. Dit is met name het gevolg van de ontwikkeling van de aandelenmarkt.

Het verschil tussen pensioenopbouw en premies wordt in belangrijke mate verklaard door de systematiek van het synthesesmodel. In dit model is de op lange termijn benodigde premie het uitgangspunt, terwijl daarnaast rekening gehouden wordt met de op de korte termijn benodigde premie om de normdekkingsgraad te bereiken. De post pensioenopbouw wordt daarentegen bepaald door de in het verslagjaar opgebouwde diensttijd. Daarin is dit jaar voor het eerst begrepen het opgebouwde deel van de nieuwe FPU-regeling. Deze regeling wordt vooralsnog gefinancierd uit de daartoe gevormde reductievoorziening FPU.

Pensioenen en uitkeringen komen ten laste van het vermogen. Ter dekking daarvan komt een bedrag beschikbaar uit de daarvoor getroffen voorziening opgebouwde rechten.

ABP hanteert actuariële grondslagen die worden afgeleid van eigen waarnemingsmateriaal. In 1997 heeft het periodiek (tweejaarlijks) onderzoek naar die grondslagen plaatsgevonden. De effecten ervan zijn per saldo van relatief weinig betekenis.

De belangrijkste component van de post overige mutaties zijn aan de verplichtingenkant administratieve bijstellingen van de voorziening opgebouwde rechten ad f 847 miljoen en aan de vermogenskant de oprenting reductievoorziening FPU ad f 400 miljoen.

Al met al is het jaar 1997 afgesloten met een positief fondsresultaat van f 9,9 miljard, waardoor de marge, zijnde het positieve verschil tussen het beschikbaar vermogen en de voorziening opgebouwde rechten, in eerste instantie toeneemt tot f 25,6 miljard. Rekening houdend met de dotatie aan de buffer dynamisch beheer beleggingen ad f 1,5 miljard, resteert een marge van f 24,1 miljard en bedraagt de dekkingsgraad voor OP/NP/FPU ultimo 1997 112,0%.

PREMIESTELLING

OP/NP

In het financieringsstelsel van ABP, het zogeheten synthesesmodel, wordt een dekkingsgraad van 110% van de opgebouwde rechten nagestreefd om de verplichtingen ook in de toekomst veilig te kunnen stellen. De wijze waarop dat plaatsvindt, bewerkstelligt dat de feitelijke dekkingsgraad (beschikbaar vermogen gedeeld door de voorziening voor opgebouwde rechten) zich telkens weer in de richting van die 110% beweegt. Dit wordt gerealiseerd door middel van verhogingen dan wel verlagingen van de los van die dekkingsgraad benodigde lange termijn premie.

Voor het jaar 1998 is de premie vastgesteld op 13,2%, hetgeen 0,8%-punt hoger is dan het voor 1997 geldende percentage. De belangrijkste oorzaak voor deze premieverhoging is de doorwerking van de in 1996 gewijzigde actuariële grondslagen.

REPARATIE ANW-HIATEN

De sociale partners hebben besloten om de reparatie van de belangrijkste inkomensgevolgen van de invoering van de nieuwe ANW (Algemene Nabestaanden Wet per 1 juli 1996) voor het jaar 1998 te continueren. De dekking van deze last vergt ook in 1998 een additionele premie van 0,2%, gerekend over dezelfde premiegrondslag als die van de OP/NP/FPU-regeling.

Handwritten signature and date: 22/05/05

FPU

Tot 2001 wordt voor het kapitaaldeckingsdeel nog geen premie FPU geheven. De financiering daarvan geschiedt gedurende die tijd uit de daarvoor gevormde reductievoorziening FPU. In de periode 2001-2004 zal fasegewijs worden overgegaan tot het heffen van de volledig benodigde premie.

BOVENWETTELIJK IP

De premie voor het bovenwettelijk IP (invaliditeitspensioen uitgaande boven WAO) is voor 1998 vastgesteld op 1,4%, een verlaging ten opzichte van 1997 van 0,6%-punt. De verlaging is mogelijk dankzij de gunstige beleggingsresultaten over 1997, betrekking hebbend op het IP+ vermogen.

ONTWIKKELINGEN NA 1997

In het hiervoor genoemde synthesemodel, dat statutair als financieringssysteem voor OP/NP is vastgelegd, worden veronderstellingen gedaan met betrekking tot actuariële kanssystemen (zoals de verwachte gemiddelde levensduur) en economische grootheden (zoals de verwachte loon- en franchise-ontwikkeling en de verwachte beleggingsopbrengsten). Een belangrijk element van dit model is dat het premiepercentage in enig jaar, behoudens in zeer bijzondere situaties, niet meer dan 2%-punt mag afwijken van dat van het voorgaande jaar.

Het is duidelijk dat genoemde veronderstellingen een belangrijke mate van onzekerheid in zich bergen. Een voorspelling van de ontwikkeling van het premieniveau voor de komende jaren zou slechts van indicatieve betekenis zijn en is derhalve achterwege gebleven in afwachting van de later in 1998 uit te voeren ALM-studie.

JAARREKENING

GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

ALGEMEEN

Bij de privatisering van het publiekrechtelijke Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds per 1 januari 1996 is de Stichting Pensioenfonds ABP opgericht, een bedrijfspensioenfonds dat de collectieve pensioenregeling voor de `bedrijfstak` overheid en onderwijs uitvoert en als zodanig de werkzaamheden van het voormalige Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voortzet (met uitzondering van het sociale zekerheidsdeel, dat toen is ondergebracht bij USZO).

In de geconsolideerde balans wordt uitgegaan van de verplichtingen (voorziening opgebouwde rechten). Het verschil met het beschikbare vermogen wordt aangeduid als marge.

De geconsolideerde verloopstaat bevat de uitkomsten van de vergelijking tussen de ontwikkelingen van de verplichtingen met die van het beschikbare vermogen.

ABP belegt volgens een voor meerdere jaren uitgezet strategisch groeipad. Gedurende deze jaren wordt op beheerste wijze toegewerkt naar de gewenste beleggingsmix van 60% vastrentend en 40% zakelijk. Om te profiteren van de gunstige koersontwikkelingen op de aandelenmarkt heeft het Bestuur ingestemd met een additionele uitbreiding van de zakelijke waarden. Deze uitbreiding wordt geëffectueerd door middel van een dynamische beleggingsstrategie met afdekking van het neerwaartse risico. Er is voor gekozen dit neerwaartse risico in eigen beheer af te dekken. Ter effectuering van dit beleid is bij de bestemming van het fondsresultaat *f* 1,5 miljard gedoteerd aan een buffer dynamisch beheer beleggingen. Deze buffer is opgenomen onder het netto vlottend actief.

In de presentatie is het vermelden van cijfers vóór consolidatie achterwege gelaten. Dit is gedaan ter wille van de overzichtelijkheid.

GRONDSLAGEN VOOR DE CONSOLIDATIE

In de geconsolideerde jaarrekening worden groepsmaatschappijen opgenomen met toepassing van de integrale methode van consolideren. De financiële gegevens van door ABP of groepsmaatschappijen aangegane joint ventures (partnerships) worden geconsolideerd naar evenredigheid van het gehouden belang.

Niet geconsolideerd zijn de deelnemingen in ABP Verzekeringsgroep NV en ABP Treasury NV. De activiteiten van deze vennootschappen zijn volledig gescheiden van de activiteiten van het pensioenfonds.

GRONDSLAGEN VOOR DE OMREKENING VAN VREEMDE VALUTA

De activa en passiva in vreemde valuta en de positie van de ter dekking van het valutarisico afgesloten transacties ultimo worden omgerekend in guldens tegen de koersen per balansdatum. De hieruit voortvloeiende omrekenverschillen worden wat betreft de vastrentende waarden verantwoord in de post beleggingsresultaat en wat betreft de zakelijke waarden in de buffer.

Baten en lasten in vreemde valuta worden omgerekend in guldens tegen de koersen per transactiedatum. De verschillen tussen de transactiekoers en de koers van afwikkeling worden opgenomen in het beleggingsresultaat.

De voor omrekening gehanteerde koersen ultimo zijn de WM-fixingkoersen 16.00 uur Londentijd, zoals gepubliceerd via Reuters.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

VERPLICHTINGEN (VOORZIENING OPGEBOUWDE RECHTEN)

De verplichtingen worden bepaald als de huidige waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen, rekening houdend met daarvoor benodigde excassokosten voor de onderscheiden pensioensoorten, uitsluitend voor de tot en met verslagjaar opgebouwde (tijdsevenredige) rechten van de dan aanwezige deelgerechtigden. De berekeningen zijn gebaseerd op actuariële grondslagen, onder meer rekenrente, sterftেকansen en gehuwdheidsfrequenties. De in de berekeningen gehanteerde rekenrente is 4%. Dit houdt in dat de overrente boven dit percentage jaarlijks beschikbaar is voor indexatie van ingegane en uitgestelde pensioenen. De actuariële grondslagen zijn ontleend aan waarnemingen op het eigen deelgerechtigdenbestand. Zij worden eens per twee jaar vastgesteld en in de tussentijd jaarlijks geëvalueerd.

VASTRENTENDE WAARDEN

Onderhandse leningen, hypothecaire leningen en obligaties worden gewaardeerd tegen aflossingswaarde gecorrigeerd voor nog niet vrijgevallen agio/disagio, inclusief vorderingen, schulden en liquide middelen. Agio/disagio wordt op basis van de gemiddelde looptijd toegerekend aan het beleggingsrendement. De klimleningen worden gewaardeerd inclusief geactiveerde rente en de spaarhypotheken onder aftrek van het opgebouwde spaarkapitaal. Waar nodig wordt rekening gehouden met een, op basis van een beoordeling van de volwaardigheid, noodzakelijk geachte waardecorrectie.

ZAKELIJKE WAARDEN

De beleggingen in zakelijke waarden - zijnde aandelen, converteerbare obligaties, direct en indirect onroerend goed - worden gewaardeerd tegen de gemodificeerde actuele waarde inclusief bijbehorende vorderingen, schulden en liquide middelen. De gemodificeerde actuele waarde is de marktwaarde, in voorkomend geval taxatiewaarde, onder aftrek van een buffer die ten laagste nihil is en ten hoogste gelijk aan de som van 30% van de marktwaarde van de beleggingen in aandelen en converteerbare obligaties en 15% van de marktwaarde, dan wel taxatiewaarde, van de beleggingen in direct en indirect onroerend goed. Indien voor beleggingen geen beursnotering bestaat, wordt de intrinsieke waarde genomen.

Ingeval van het houden van aandelen in startende ondernemingen vindt, gedurende de periode waarin aanloopverliezen worden verwacht, waardering plaats tegen het ingebrachte kapitaal. Na deze periode wordt overgegaan op de gemodificeerde actuele waarde.

Vorderingen uit hoofde van financiële lease onroerend goed worden verantwoord als beleggingen in direct onroerend goed en gewaardeerd tegen de contante waarde van de toekomstige termijnen, waarbij de contractueel overeengekomen rentevoet geldt als disconteringsfactor. Bij het bepalen van de maximale omvang van de buffer telt financiële lease onroerend goed niet mee. Van waardemutaties is hier - gegeven de waarderingmethodiek - immers geen sprake.

DERIVATEN

Derivaten zijn financiële instrumenten die worden gebruikt voor het beheersen van beleggingsrisico's en het realiseren van de strategische beleggingsmix. De derivaten worden niet in de balans opgenomen. Er is immers sprake van rechten en verplichtingen uit dezelfde overeenkomst, waarvan de prestaties liggen na balansdatum of waarvan de onderliggende hoofdsommen uitsluitend fungeren als rekengrootheid, zoals bij valutatermijncontracten, swaps en futures. Informatie omtrent de derivatenposities ultimo jaar is opgenomen onder 'niet uit de balans blijvende verplichtingen'.

NETTO VLOTTEND ACTIEF

Vlottende activa van materiële aard worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met lineaire afschrijvingen berekend over de geschatte economische levensduur. Bedrijfsgebouwen voor eigen gebruik worden gewaardeerd tegen taxatiewaarde in verhuurde staat. Op deze bedrijfsgebouwen vinden geen jaarlijkse afschrijvingen plaats.

Niet aan beleggingsportefeuilles toewijsbare vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden alsmede overlopende rente worden opgenomen tegen nominale waarde.

Onder het netto vlottend actief zijn opgenomen de zogenoemde mitigeringsvoorziening OP/NP en VUT, en de zogenoemde reductievoorziening FPU. Deze voorzieningen werden in 1995 gevormd ter financiering van een tijdelijke verlaging van de door werkgevers en werknemers te betalen premie. De eerste vloeit voort uit de wet FVP/ABP (Financiële Voorzieningen Privatisering ABP), de tweede uit de regeling FPU.

Ultimo 1997 is ten laste van het resultaat een buffer dynamisch beheer beleggingen gevormd ter dekking (in eigen beheer) van het neerwaarts risico van een additionele uitbreiding van de zakelijke waarden. Deze buffer is opgenomen onder het netto vlottend actief.

RESULTATENREKENING EN VERLOOPSTAAT

De in de resultatenrekening en de verloopstaat opgenomen posten vloeien merendeels voort uit de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Gerealiseerde beleggingsopbrengsten, premies, uitkeringen en kosten zijn opgenomen tegen nominale waarde en toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

 217 126935

(in f miljoen)

GECONSOLIDEERDE FINANCIËLE OVERZICHTEN

GECONSOLIDEERDE BALANS	31-12-1997	31-12-1996
VERPLICHTINGEN		
Ouderdoms- en nabestaandenpensioenen	200.342	188.633
Bovenwettelijke invaliditeitspensioenen	5.107	4.650
Flexibel pensioen en uittreden	771	-
	206.220	193.283
BESCHIKBAAR VERMOGEN		
Vastrentende waarden	170.442	163.202
Zakelijke waarden	60.539	47.513
Netto vlottend actief	- 710	- 1.787
	230.271	208.928
Marge	24.051	15.645
GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING		
	1997	1996
Benodigde rekenrente	- 7.865	- 7.224
Beleggingsresultaten, rekenrentedeel	7.865	7.224
	0	0
Effect pensioenindexaties en loondrift	- 5.591	- 5.189
Beleggingsresultaten, excedent	18.106	13.545
	12.515	8.356
Pensioenopbouw	- 6.923	- 5.407
Premiebatens	5.634	4.234
	- 1.289	- 1.173
Verwachte pensioenen en uitkeringen	7.920	7.487
Werkelijke pensioenen en uitkeringen	- 8.045	- 7.683
	- 125	- 196
Actualisering grondslagen	82	- 4.336
Verwachte kosten/overige mutaties	- 560	745
Werkelijke kosten/overige mutaties	- 717	- 838
	- 1.277	- 93
Fondsresultaat	9.906	2.558

buffer zakelijk 20.521
 marge vaste: 20.294
 230 271
 241.086
 131%

Heerlen, 29 april 1998

(in f miljoen)

**GECONSOLIDEERDE VERLOOPSTAAT VAN VERPLICHTINGEN EN
BESCHIKBAAR VERMOGEN**

	1997	1996
VERPLICHTINGEN PRIMO	193.283	179.359
MUTATIES IN VERPLICHTINGEN		
Benodigde rekenrente	7.865	7.224
Effect pensioenindexaties en loondrift	5.591	5.189
Pensioenopbouw	6.923	5.407
Verwachte pensioenen en uitkeringen	- 7.920	- 7.487
Actualisering grondslagen	- 82	4.336
Verwachte kosten/overige mutaties	560	- 745
Verplichtingen ultimo	206.220	193.283
BESCHIKBAAR VERMOGEN PRIMO	208.928	194.946
MUTATIES IN BESCHIKBAAR VERMOGEN		
Beleggingsresultaten	25.971	20.769
Premiebatens	5.634	4.234
Pensioenen en uitkeringen	- 8.045	- 7.683
Netto apparaatskosten	- 285	- 309
Overige mutaties	- 432	- 529
Dotatie buffer dynamisch beheer beleggingen	- 1.500	-
Dotatie reductievoorziening FPU	-	- 2.500
Beschikbaar vermogen ultimo	230.271	208.928
MARGE PRIMO	15.645	15.587
MUTATIES IN MARGE		
Fondsresultaat	9.906	2.558
Dotatie buffer dynamisch beheer beleggingen	- 1.500	-
Dotatie reductievoorziening FPU	-	- 2.500
Marge ultimo	24.051	15.645

Heerlen, 29 april 1998

6
7
1
2

TOELICHTINGEN OP DE GECONSOLIDEERDE FINANCIËLE OVERZICHTEN

(in f miljoen)

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

31-12-1997

31-12-1996

VERPLICHTINGEN

206.220

193.283

De samenstelling van de verplichtingen opgebouwde rechten ouderdoms- en nabestaandenpensioenen, alsmede de verplichtingen uit hoofde van bovenwettelijke invaliditeitspensioenen en de regeling flexibel pensioen en uittreden is als volgt:

Actieven	78.441	69.795
Vutters	11.669	11.712
Wachtgelders	7.827	9.196
Slapers	9.235	8.828
Invaliden	12.135	11.940
Gepensioneerden	53.474	50.067
Nabestaanden	19.982	19.277
Voorziening toeslagen	6.850	6.918
Voorziening sterfte	1.500	900
Ouderdoms-, nabestaandenpensioenen en flexibel pensioen en uittreden	201.113	188.633
Bovenwettelijke invaliditeitspensioenen	5.107	4.650
Totaal verplichtingen opgebouwde rechten	206.220	193.283

In bovenstaande samenstelling is f 771 miljoen aan verplichtingen voor flexibel pensioen en uittreden begrepen.

De voorziening toeslagen heeft betrekking op de in artikel 18 van het pensioenreglement genoemde overgangstoelagen. Deze toeslagen zijn er op gericht de in het kader van de privatisering benodigde omrekenoperatie van ABP wet naar ABP pensioenreglement voor alle (toekomstige) pensioengerechtigden neutraal te laten verlopen. Het betreft dus geen nieuwe verplichtingen.

2000
A
20

(toelichting op de geconsolideerde balans in f miljoen)

BESCHIKBAAR VERMOGEN

31-12-1997

31-12-1996

230.271

208.928

VASTRENTENDE WAARDEN

170.442

163.202

Vastrentende waarden betreffen onderhandse leningen, obligaties, pand- en spaarbrieven en hypothecaire leningen. Het verloop van de vastrentende waarden is als volgt geweest:

VERLOOP VASTRENTENDE WAARDEN	Onderhandse leningen	Obligaties c.a.	Hypothecaire leningen	Totaal 1997	Totaal 1996
Beginstand	92.107	51.971	19.124	163.202	158.044
Mutaties					
Verstrekkings/aankopen	4.035	34.678	3.346	42.059	39.197
Aflossingen/uitlotingen	- 6.678	- 1.233	- 452	- 8.363	- 8.191
Vervroegde aflossingen/verkoop/e.d.	- 5.588	- 18.347	- 2.521	- 26.456	- 25.848
Eindstand	83.876	67.069	19.497	170.442	163.202

Een gedeelte van de portefeuille vastrentende waarden staat niet ter vrije beschikking. Dit omdat bij DNB (De Nederlandsche Bank) een intraday-kredietfaciliteit is aangegaan van f 1,5 miljard. De bijbehorende zekerheidsverschaffing ultimo 1997 bedraagt f 2,0 miljard.

De actuele waarde, gedefinieerd als de marktwaarde inclusief overlopende rente, en de wijzigingen daarin, zijn onderstaand weergegeven. Voor niet genoteerde leningen is de rendementswaarde genomen.

	Onderhandse leningen	Obligaties c.a.	Hypothecaire leningen	Totaal 1997	Totaal 1996
Actuele waarde primo	115.358	50.254	19.810	185.422	178.730
Saldo aan- en verkopen/aflossingen	- 8.900	14.118	330	5.548	4.456
	106.458	64.372	20.140	190.970	183.186
Actuele waarde ultimo	104.497	66.101	20.138	190.736	185.422
Actuele waardeontwikkeling	- 1.961	1.729	- 2	- 234	2.236
<i>Waarvan:</i>					
koersontwikkeling	- 1.961	1.616	- 2	- 347	2.203
valutaontwikkeling na afdekking	-	113	-	113	33

(toelichting op de geconsolideerde balans in f miljoen)

31-12-1997

31-12-1996

De marge tussen de waarde in de balans en de actuele waarde bedraagt f 20.294 miljoen (12%); eind vorig boekjaar f 22.220 miljoen (14%). Deze marge wordt bij de berekening van de dekking om voorzichtigheidsredenen niet in aanmerking genomen als voor dekking van de verplichtingen beschikbaar vermogen. Dit omdat bij de bepaling van de verplichtingen, die contant zijn gemaakt tegen 4%, toekomstige loonstijgingen en indexaties niet zijn meegenomen.

ZAKELIJKE WAARDEN

60.539

47.513

Zakelijke waarden betreffen aandelen, converteerbare obligaties en directe en indirecte beleggingen in onroerend goed. De beleggingen in financiële lease zijn verantwoord onder het directe onroerend goed. Voor het bepalen van de buffer telt de financiële lease ad f 2,4 miljard niet mee. In de zakelijke waarden zijn begrepen de niet geconsolideerde deelnemingen in ABP Verzekeringsgroep NV ad f 47,5 miljoen en ABP Treasury NV ad f 25 miljoen.

De actuele waarde, zijnde beurswaarde casu quo marktwaarde in verhuurde staat, en de wijzigingen daarin, zijn als volgt geweest:

VERLOOP ZAKELIJKE WAARDEN	Aandelen	Onroerend goed direct	Onroerend goed indirect	Totaal 1997	Totaal 1996
Actuele waarde primo	44.086	13.718	5.447	63.251	48.983
Aankopen/verkoop/aflossingen	1.278	99	1.794	3.171	4.327
Waardeontwikkeling	12.677	525	1.436	14.638	9.941
Actuele waarde ultimo	58.041	14.342	8.677	81.060	63.251
Buffer ultimo				- 20.521	- 15.738
Balanswaarde ultimo				60.539	47.513

De waarderingmethode voor de zakelijke waarden is marktwaarde onder aftrek van een buffer. Deze buffer, die wordt gemuteerd voor waardeontwikkelingen en gerealiseerde verkoopresultaten, kent een onder- en een bovengrens. De bedragen die buiten deze grenzen vallen worden toegevoegd aan het beleggingsresultaat.

De waardeontwikkelingen in 1997 hebben geleid tot een stand van de buffer ultimo 1997 van f 30.081 miljoen; dit is f 9.560 miljoen meer dan het daaraan gestelde maximum. Conform de waarderinggrondslagen is het bedrag ad f 9.560 miljoen toegevoegd aan het beleggingsresultaat.

(toelichting op de geconsolideerde balans in f miljoen)

31-12-1997

31-12-1996

De actuele waardeontwikkeling ad f 14.638 miljoen betreft een koersontwikkeling van f 14.496 miljoen en een valutaontwikkeling, na afdekking, van f 142 miljoen.

Voor een gedeelte van de op de balans opgenomen aandelenportefeuille berust het juridische eigendom bij derden. Het betreft in bruikleen gegeven aandelen tot een bedrag van f 3.174 miljoen (ultimo 1996 f 1.433 miljoen). De bedongen vergoeding is verantwoord in de post beleggingsresultaten. ABP blijft economisch eigenaar van deze aandelen. Bij deze bruikleenovereenkomsten verlangt ABP adequate zekerheden van de tegenpartijen.

NETTO VLOTTEND ACTIEF

- 710

- 1.787

Het netto vlottend actief bestaat uit - niet aan beleggingen toewijsbare - vlottende activa, vlottende passiva en voorzieningen. In de post vorderingen en overlopende posten is begrepen de overlopende rente op vastrentende waarden. Gelet op de aard van een pensioenfonds zijn de bedrijfsgebouwen in eigen gebruik en overige materiële activa opgenomen in de post materieel actief. Het minderheidsbelang van derden in deelnemingen waarvan ABP een meerderheidsbelang heeft, is opgenomen in de post schulden en overlopende posten.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende posten
Materieel actief
Liquide middelen

7.638

6.235

6.282

5.623

134

128

1.222

484

De kortgeldpositie ultimo 1997 bedraagt f 1.056 miljoen. Het merendeel is bestemd voor de afwikkeling van short posities in futures.

Vlottende passiva

Schulden en overlopende posten
Leningen

-1.497

- 838

-1.373

- 679

-124

- 159

Voorzieningen

Mitigeringsvoorziening OP/NP en VUT
Reductievoorziening FPU
Overige voorzieningen

- 5.351

- 7.184

- 2.058

- 3.520

- 2.945

- 3.300

- 348

- 364

(toelichting op de geconsolideerde balans in f miljoen)

31-12-1997

31-12-1996

De mitigeringsvoorziening OP/NP en VUT ad f 2.058 miljoen heeft betrekking op de verplichtingen die voortvloeien uit de wet financiële voorzieningen privatisering ABP (FVP/ABP) inzake de mitigering van het werkgeversaandeel in de premie OP/NP en het werknemersaandeel in de premie VUT, beide tot het jaar 2001.

Eenzelfde soort voorziening, groot f 2.945 miljoen en voortvloeiend uit de regeling FPU, is opgenomen voor de reductie van de premie voor flexibel pensioen en uittreden tot het jaar 2004. De overige voorzieningen betreffen een voorziening voor de projecten Euro en Millennium ad f 140 miljoen, een algemene voorziening kredietrisico's op corporate loans en derivaten ad f 130 miljoen en een voorziening wachtgelden.

Buffer dynamisch beheer beleggingen

- 1.500

Ten laste van het resultaat ad f 9.906 miljoen is een buffer gevormd ad f 1.500 miljoen ter afdekking van het neerwaartse risico voortkomende uit het besluit tot uitbreiding van onze aandelenportefeuille middels een dynamische beleggingsstrategie. Externe afdekking van dit risico zou een groter bedrag hebben gevegd.

MARGE

24.051

15.645

De mutaties in de marge zijn als volgt geweest:

Fondsresultaat

9.906

2.558

Dotatie buffer dynamisch beheer beleggingen

- 1.500

-

Dotatie reductievoorziening FPU

-

- 2.500

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

DERIVATEN

Derivaten zijn financiële instrumenten die door ABP worden benut in het kader van de beheersing van beleggingsrisico's en het realiseren van de strategische beleggingsmix. De derivaten worden niet in de balans opgenomen. Er is immers sprake van rechten en verplichtingen uit dezelfde overeenkomst, waarvan de prestaties liggen na balansdatum of waarvan de onderliggende hoofdsommen uitsluitend fungeren als rekengrootheid. De door ABP toegepaste derivaten zijn valutatermijncontracten, swaps, futures en opties.

Van het beschikbaar vermogen is omgerekend tegen actuele waarde f 57.253 miljoen (vorig jaar f 31.290 miljoen) belegd in het buitenland. Op grond van het vigerende beleggingsbeleid zijn de uit buitenlandse beleggingen voortvloeiende valutarisico's gedeeltelijk afgedekt door middel van valutatermijnverkoopcontracten en cross currency swaps. Ultimo boekjaar zijn dergelijke contracten gesloten tot een bedrag van f 19.810 miljoen. De tegenwaarde uitgedrukt in guldens op basis van koersen per balansdatum bedraagt f 20.014 miljoen.

Voorts is een aandelenswap aangegaan. De omvang van deze aandelenswap bedraagt:

	Koop	Verkoop
Actuele waarde	62	63
Instapwaarde	62	62

Termijntransacties op aandelen- en obligatie-indices worden door ABP gebruikt in het kader van het handhaven dan wel corrigeren van de totale exposure op assetniveau naar de gewenste exposure, dan wel de gewenste verdeling van de effectenportefeuille over de landen waarin wordt belegd. Hiervoor zijn de volgende verplichtingen aangegaan:

	Aandelen		Obligaties	
	Koop	Verkoop	Koop	Verkoop
Actuele waarde	3.401	4.441	2.260	178
Instapwaarde	3.354	4.367	2.243	176

Intrest rate swaps worden door ABP gebruikt in het kader van de beheersing van het renterisico bij beleggingen in vastrentende waarden. Bij dit instrument worden uitsluitend rentestromen uitgewisseld. Per balansdatum zijn intrest rate swaps aangegaan voor een hoofdsom van f 7.180 miljoen.

OVERIGE NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Per balansdatum staan voor het verstrekken van hypothecaire leningen offertes uit tot een bedrag van f 219 miljoen.

Voorts zijn per balansdatum voor beleggingen in direct en indirect onroerend goed verplichtingen aangegaan tot een bedrag van f 1.157 miljoen.

Ook zijn terzake van beleggingen in participatiemaatschappijen verplichtingen aangegaan om desgevraagd stortingen te verrichten. Per balansdatum bedragen deze potentiële verplichtingen aan nog niet opgevraagde stortingen f 991 miljoen.

(in f miljoen)

1997

1996

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

Voor een toelichting op de in de resultatenrekening opgenomen posten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde verloopstaat. Dit om herhaling te voorkomen. Alle posten van de resultatenrekening zijn daar toegelicht: eerst de mutaties in de verplichtingen en vervolgens de mutaties in het beschikbaar vermogen.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE VERLOOPSTAAT

MUTATIES IN VERPLICHTINGEN

12.937

13.924

BENODIGDE REKENRENTE

7.865

7.224

De benodigde rekenrente is 4% van de verplichtingen (voorziening opgebouwde rechten). De oprenting dient te worden gedekt uit de behaalde beleggingsresultaten.

EFFECT PENSIOENINDEXATIE EN LOONDRIFT

5.591

5.189

De pensioenindexatie wordt bepaald door de ontwikkeling van de overheidssalarissen en de franchise. Ook de indexatie dient in beginsel te worden gedekt uit de behaalde beleggingsresultaten. De loondrift is gebaseerd op de ramingen van het Centraal Planbureau.

PENSIOENOPBOUW

6.923

5.407

De pensioenopbouw weerspiegelt het effect van één jaar diensttijdtoetelling op de verplichtingen opgebouwde rechten.

VERWACHTE PENSIOENEN EN UITKERINGEN

- 7.920

- 7.487

De post verwachte pensioenen en uitkeringen is vooraf actuarieel berekend en beschikbaar voor werkelijke pensioenen en uitkeringen.

(toelichting op de geconsolideerde
verloopstaat in f miljoen)

1997	1996
- 82	4.336

ACTUALISERING GRONDSLAGEN

De actualisering grondslagen heeft voor -/- f 535 miljoen betrekking op de uitkomst van het tweejaarlijks grondslagenonderzoek OP/NP/FPU, voor -/- f 46 miljoen op bovenwettelijk IP en voor f 499 miljoen op de jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor sterfte, waarmee geanticipeerd wordt op het volgende tweejaarlijks grondslagenonderzoek.

VERWACHTE KOSTEN/OVERIGE MUTATIES

560	- 745
------------	--------------

Uit de voorziening is een bedrag van f 135 miljoen vrijgevallen ter dekking van excassokosten. De post overige mutaties betreft o.a. administratieve bijstellingen van de voorziening opgebouwde rechten ultimo 1996 en resultaten op kanssystemen.

MUTATIES IN BESCHIKBAAR VERMOGEN

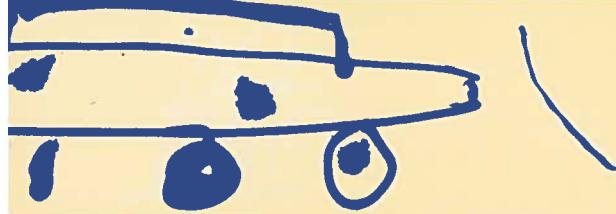
21.343	13.982
---------------	---------------

BELEGGINGSRESULTATEN

25.971	20.769
---------------	---------------

Het beleggingsresultaat is als volgt te specificeren:

Resultaat vastrentende waarden	14.016	12.946
Onderhandse leningen	7.660	8.027
Obligaties c.a.	4.953	3.485
Hypothecaire leningen	1.403	1.434
Resultaat zakelijke waarden	11.880	7.945
Aandelen	1.117	916
Onroerend goed		
-direct	700	695
-indirect	338	164
-financiële lease	165	164
Overloop buffer	9.560	6.006
Overige beleggingsresultaten	75	- 122
Rente kortgeld u/g en o/g	7	24
Overige	68	- 146

(toelichting op de geconsolideerde verloopstaat in f miljoen)

PREMIEBATEN

1997	1996
5.634	4.234

De premiebaten en de daaraan ten grondslag liggende grootheden zijn als volgt te specificeren:

PREMIES NAAR CATEGORIE	Premie OP/NP	Premie IP bovenw.	Premie NP militairen	Premie FPU	Totaal 1997	Totaal 1996
Premiebedrag	4.167	630	74	769	5.640	4.321
Reserveoverdrachten					- 6	- 87
Premiegrondslag (peildatum)	32.365	30.903	3.752	n.v.t.		
Premiepercentage	12,6	2,0/1,75	2,25	n.v.t.		
Aantal verzekerden	986.000	951.000	70.000	888.000		

Het premiebedrag OP/NP is gelijk aan de som van de door de werkgevers gestorte netto premies ad f 3.185 miljoen en de vrijval uit de mitigeringsvoorziening OP/NP ad f 979 miljoen. Voorts is in het premiebedrag OP/NP begrepen f 3 miljoen aan nagekomen bijdragen voorgaande jaren.

PENSIOENEN EN UITKERINGEN

8.045	7.683
--------------	--------------

De post pensioenen en uitkeringen omvat ouderdoms-, nabestaanden-, bovenwettelijke invaliditeitspensioenen, herplaatsingstoelagen en uitkeringen flexibel pensioen en uittreden en is als volgt te specificeren:

PENSIOENEN EN UITKERINGEN NAAR SOORT	Ouderdom	Nabestaanden	IP+/HPT	FPU	Totaal 1997	Totaal 1996
Pensioenen en uitkeringen	5.082	2.259	704	0	8.045	7.683
Aantal gepensioneerden	270.000	173.000	91.000	5.200		

In de post ouderdomspensioenen is begrepen een bedrag van f 13 miljoen inzake overige resultaten pensioenen. De uitkeringen van de - nieuwe - regeling FPU bedragen f 0,2 miljoen.

(toelichting op de geconsolideerde
verloopstaat in f miljoen)

1997

1996

NETTO APPARAATSKOSTEN

285

309

Het gemiddelde personeelsbestand bedraagt:

	1997	1996
in personen	2.433	2.345
in fta's	2.226	2.135

De verdeling van het gemiddeld personeelsbestand is als volgt:

directie en staven	133	105
bedrijfseenheden	1.414	1.493
facilitaire diensten	886	747

OVERIGE MUTATIES

432

529

Oprenting reductievoorziening FPU

400

400

Buitengewone baten en lasten

32

129

NAMENS HET BESTUUR

prof. dr. B. de Vries, voorzitter

P.M. Altenburg, eerste vice-voorzitter

W. Drees, secretaris

OVERIGE GEGEVENS

OVERZICHT VAN IN DE CONSOLIDATIE BETROKKEN DOCHTERMAATSCHAPPIJEN

DOCHTERMAATSCHAPPIJ	VESTIGINGSPLAATS	BELANG IN %	KERNACTIVITEIT
ONROEREND GOED:			
Kantoren Fonds Nederland B.V. en Kantoren Fonds Nederland Management B.V.	Maastricht	100	Beleggen in onroerend goed respectievelijk beheren en voeren van het management over registergoederen
Winkel Beleggingen Nederland B.V. en Winkel Beleggingen Nederland Management B.V.	Utrecht	100	Beleggen in onroerend goed respectievelijk beheren en voeren van het management over registergoederen
(N.I.H.) Netherlands International Hotels B.V.	Heerlen	83	Exploitatie Holiday Inn hotel, Amsterdam
(H.O.G.) Heerlen Onroerend Goed B.V.	Heerlen	100	Aan- en verkoop onroerend goed i.v.m. beleggingen in hypothecaire leningen
Gordiaan Vastgoed B.V.	Heerlen	100	Ontwikkelen en exploiteren van bouwprojecten
USA Holding B.V.	Rotterdam	100	Houdstermaatschappij van partnerships in -E/R Associates -One Memorial Drive Limited Partnership -Wright Runstad Assoc. Limited Partnership
US Alpha Inc.	Delaware	100	Beheersmaatschappij voor beleggingen in de Verenigde Staten
UK One B.V., UK Two B.V. en Aldwych House B.V.	Rotterdam	100	Beleggingen in het Verenigd Koninkrijk
Financieringsmaatschappij Plutus B.V.	Rotterdam	100	Financieringsmaatschappij
Beleggingsmij Propfum I B.V.	Rotterdam	100	Beleggingen in vastgoedfondsen
BRD Vastgoed Holding B.V.	Heerlen	100	Beheersmaatschappij voor beleggingen in Duitsland
HYPOTHEKEN:			
Externe Hypothecaire Beleggingen Heerlen B.V.	Heerlen	100	Op naam van de B.V. en voor rekening en risico van ABP verstrekken van hypothecaire leningen

Een volledige lijst van geconsolideerde en niet-geconsolideerde deelnemingen is gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Heerlen.

ACCOUNTANTSVERKLARING

OPDRACHT

Wij hebben de jaarrekening 1997 van de Stichting Pensioenfonds ABP te Heerlen gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het Bestuur van de Stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

WERKZAAMHEDEN

Onze controle is verricht overeenkomstig algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijn dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen, dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het Bestuur van de Stichting daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

OORDEEL

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen per 31 december 1997, van het verloop van de verplichtingen, het beschikbaar vermogen en marge in 1997, alsmede van het fondsresultaat over 1997, in overeenstemming met algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving.

Eindhoven, 29 april 1998

Moret Ernst & Young Accountants

ACTUARIËLE VERKLARING

Deze verklaring heeft betrekking op de actuariële positie ultimo 1997 van de Stichting Pensioenfonds ABP.

De voor 1997 geldende premie is vastgesteld overeenkomstig de in de Statuten van de Stichting neergelegde methodiek. Deze methodiek is nader beschreven in de door het Bestuur van de Stichting vastgestelde Actuariële en bedrijfstechnische nota.

Voor de waardering van de verplichtingen in de jaarrekening is aangesloten bij de in de methodiek van premievaststelling vastgelegde berekeningswijze van de 'Voorziening Opgebouwde Rechten'.

De berekeningen van de in de Jaarrekening 1997 verantwoorde verplichtingen zijn gebaseerd op de administratieve gegevens zoals deze door de administratie van de Stichting zijn verstrekt. Het bedrag aan berekende Verplichtingen ultimo 1997 ad f 206.220 miljoen, dat in de Jaarrekening 1997 is verantwoord, is door ons gecontroleerd en akkoord bevonden.

In verband met het thans drie jaar najlen van de grondslagenonderzoeken en de tot nu toe waargenomen verzwaringen in de sterftegrondslagen naar aanleiding van eerdere grondslagenonderzoeken, wordt daarmee bij de vaststelling van de Verplichtingen afzonderlijk rekening gehouden. In de Verplichtingen is hiertoe een bedrag van f 1.500 miljoen opgenomen. Met het oog op de verdere ontwikkeling van de verwachte levensduur van de deelnemers en de daarmee samenhangende risico's voor de Stichting is voorts een verkenning uitgevoerd naar de mogelijke lastenverzwaring bij bepaalde scenario's. De conclusie uit deze verkenning is dat de actuariële positie van de Stichting ultimo 1997 ruimschoots dekking biedt voor bedoelde risico's.

Dankzij het gunstige jaarresultaat nam de dekkingsgraad van Vermogen versus Verplichtingen sterk toe. Mede in aanmerking nemende de actualiteit van de gehanteerde actuariële grondslagen is dan ook sprake van een verbetering van de actuariële positie. Dit wordt tevens bevestigd door de uitkomsten van de toereikendheidstoets die werd uitgevoerd in het kader van de door de Verzekeringskamer uitgevaardigde Actuariële Principes Pensioenfonds.

In samenhang met de geldende methodiek van premievaststelling, waarin in beginsel gelijkheid geldt tussen de benodigde en feitelijke premie, is de actuariële positie ultimo 1997 van de Stichting Pensioenfonds ABP gezond te noemen.

Amsterdam, 29 april 1998

KPMG Brans & Co

COLOFON

Corporate Communications ABP

Postbus 4911, 6401 JS Heerlen

Oude Lindestraat 70, 6411 EJ Heerlen

Tel.: 045 - 579 81 00

Fax: 045 - 579 21 94

E-mail: corp.comm@abp.nl

<http://www.abp.nl>

Uitgave	Corporate Communications ABP, Heerlen
Redactie	More than Financials (Rob Smelt), Amstelveen/Bestuursbureau ABP, Heerlen
Productie en vormgeving	Van Zandbeek corporate communicatie, Eindhoven Ten Bosch Design, Eindhoven
Fotografie	Franco Gorí, Roermond/Joyce van Bellekom, Breda
Druk en Lithografie	Drukkerij Rosbeek, Nuth
Bindwerk	Van Waarden, Zaandam

Heerlen 1998

